

ПЛАСТОВИЙ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ШЛЯХ

Ч.1 (177) 2014

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ч. 1 (177) 2014

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

Юрій Леськів Продовжуймо творити пластовий літопис разом.....3

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Юрій Леськів Львівські сходи ГПБ4

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

Дмитро Колесник Про 1-й Головний Обов'язок в Криму
і на Сході в умовах війни 2014-го6

Олеся Олексюк Історія одного дня Пласту: місто Лутугине
Луганської області7

Данило Матюшенко Жити зараз в Краматорську неможливо10

Любомир Гузар Українське лінивство11

Віктор Гурняк Сповідь одного не героя.....12

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

Старий Вовк Нові часи, нові потреби.....14

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

Ярослава Рубель Здійснюються мрії приятелів УКУ16

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Тарас Радь, Ольга Свідзинська Наукова конференція пластового табору,
або що зробив «Вирій» за 5 років18

ОФІЦІЙНЕ

Гасло Пласту в Україні на 2014 рік21

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Тарас Щепаняк Мої враження від Аргентини — найпозитивніші22

Аргентина: таборували пташата24

Орися Марцюк, Руслана Бакун Пластовий G7 на лещетах.....25

Борис Явір Іскра «Білий ґруник» — карпатська казка з
присмаком малинового варення.....26

Лілія Трач «Альманах 100-ліття Пласту»: нові кроки до читача27

Олена Костира, Ярослав Волошин, Лідія Валько Пластуни
Полтавщини вшанували героїв Холодноярської Республіки28

Оксана Яблонська «Золота серединка», або справжні таборові пригоди30

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

Юрій Леськів 65 років на ниві пластової журналістики32

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

Сергій Юзик Пластове видавництво35

Петро Содоль Золотий ювілей «Лісової школи»38

Андрій Сова Професор Іван Боберський про Пласт40

Юля Кокоячук Як змінювався пластовий однострій42

Ольга Свідзинська Залишитись живим.....45

Музей-архів Пластового руху рекомендує48

НАША ІСТОРІЯ

Богдан Заклинський Шевченко а Пласт.....49

Олександр Тисовський З нагоди відслонення Шевченкового
пам'ятника у Вашингтоні, США50

Андрій Сова Кирило Трильовський: життя, присвячене Україні52

НА ВІЧНУ ВАТРУ

Св. пам. Степан Шишка, Чок54

Відійшла на Вічну Ватру колишня голова СПС станиці Чернівці
Люда Семенюк54

Св. пам. ст. пл. Іванка Андрюк, станична Чернівців55

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

Андрій Сова Перша печатка 6 пластового куреня імені
Івана Богуна в Перемишлі.....56

с. 9

с. 11

с. 12

с. 22

с. 30

с. 34

с. 39

ЗНАТТЯ ВІДНОВАЄННЯ ПЛАСТУ В УКРАЇНІ

слухняний

пластовій старшині

дбає про
своє здоров'я

ощадний

братерський і
доброзичливий

пильний

завжди
доброї гадки

сумлінний

корисний

любить красу і
дбає про неї

зрівноважений

точний
справедливий

увічливий

словний

ІСТОРІЯ ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ У ФОТОГРАФІЯХ

1912 — 2014

49 пластовий курінь ім. Івана Богуна в Тустановичах, 1928

Команда 19 пластового полку ім. Максима Залізняка, Коломия: полковник Ярослав Івантишин, писар Іван Мартинків, опікун Олекса Ковбуз, Лепкий, голова спортивного кружка, прокуратор Микола Максимюк, член команди Кульчицький, 1922

Команда 6 пластового куреня ім. Івана Богуна в Перемишлі з опікуном Теодором Поліхою, 1928

Команда обласного дівочого табору на Соколі, організованого І куренем УУСП «Ті, що греблі рвуть», 1927

Дорогі Друзі!

Журнал «Пластовий шлях» продовжує публікувати давні пластові фотографії. Ця рубрика присвячена 100-літтю Пласту. Від 2008 року ми подаємо фотографії, інформація про які нам відома, з надією, що це збагатить наші знання з історії Пласту і заохотить молодь до її дослідження.

Будемо і надалі чекати на ваші листи. Інформацію просимо надсилати на адресу: В'ячеслав Стебницький, аб.скр. 65, Головна пошта, м. Львів, 79000 або на електронну пошту: vmsteb.plsh@gmail.com

Дякуємо усім, хто подав підписи до пластових фотографій, що були надруковані в попередніх числах журналу.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Продовжуймо творити пластовий літопис разом

Шановні читачі й читачки «Пластового шляху»!

Від 25 січня 2014 року, після рішення Головної Пластової Булави, маю честь очолити редакцію «Пластового шляху». Подвійно приємно обійняти цей нелегкий, але почесний пост на особисту рекомендацію пл. сен. Любомира Онишкевича, СМ, головного редактора журналу протягом минулих понад двадцяти років.

Журнал «Пластовий шлях» — це сучасне і цікаве видання, яке завжди чекають у своїх домівках пластуни у різних краях на чотирьох континентах. І такий результат цілком закономірний. Адже наш часопис зітканий з копіткої і тривалої праці фахового і відданого справі редакційного колективу, донедавна очолюваного другом Любомиром. Не можна оминати увагою і постійних дописувачів, коло яких щоразу збільшується. Усі ви, дорогі друзі і подруги, долучаєтеся до дуже важливої справи — створення літопису нашої організації. Саме завдяки вам наступні покоління пластунів зможуть довідатися про те, як діяла і розвивалася наша організація в тому чи іншому осередку або ж краї, які труднощі доводилося долати, яким успіхам радіти.

Останніми роками журнал переживав не кращі часи. Не буду згадувати різноманітні причини, про які йшлося у попередніх числах «Пластового шляху», але вони призвели до того, що наше видання виходило у світ спізненим. Так не має бути. Отож, найперше завдання, яке цього року ставимо перед собою, — докласти максимум зусиль, щоб журнал знову на час надходив до кожного читача. Усі передумови для досягнення визначеної мети є: це й готовий до активної праці колектив редакції, і дописувачі, і цікаві матеріали, яких щоразу більше з'являється на редакційному столі.

Маємо й інші задуми щодо вдосконалення «Пластового шляху», щоб журнал ставав щоразу привабливішим і цікавішим. Однак це — в недалекому майбутньому. А наразі пропонуємо цьогорічне число 1, яке, сподіваємося, зацікавить вас. Деякі матеріали, в ньому зібрані, виходять поза часові рамки числа. Це пов'язано з тим, що, у зв'язку з революційними подіями в Україні, дещо спізненим побачило світ число 3—4 за 2013 рік, тож перші два цьогорічні випуски редакція готувала одночасно.

У найближчій перспективі бачимо «Пластовий шлях» не лише джерелом інформації про життя пластового товариства у світі, а й майданчиком для жвавих дискусій на теми, які виникають у пластовому, а також і в громадському житті. Отож, закликаємо до співпраці кожного, хто готовий поділитися цікавими пластовими новинами, висловити корисні думки з приводу розвитку нашої організації, покращення виховного процесу, розповісти про маловідомі сторінки нашої історії тощо. Зрештою, часом і звичайний лист на редакційну скриньку може стати доволі корисним у тому, щоби звернути увагу на недоліки чи покращити роботу над підготовкою до виходу у світ нашого періодика.

Тільки разом зможемо створювати наш пластовий літопис у всіх відношеннях повноцінним. Отож, до праці!

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Львівські сходини ГПБ

Фото В. Стебницького

Голова ГПБ пл. сен. Марта Кузьмович і генеральний секретар ГПБ ст. пл. скоб Назар Зелінка

Перші на терені України сходини Головної Пластової Булави цієї каденції відбулися у Львові 22—23 березня 2014 року і стали важливими не стільки за прийнятими рішеннями чи обговореними питаннями (хоча йшлося про поточні пластові справи), як за місцем і часом проведення.

Ще дуже свіжими у пам'яті є події Революції гідності на київському Євромайдані і їх кривава кульмінація — розстріл мирних протестувальників 18—20 лютого; тільки-но всупереч українському законодавству відбувся «референдум» щодо статусу Криму (16 березня), і це дало формальний привід Росії анексувати півострів; вже аж надто неспокійним ставав український Схід — Луганщина і Донецщина зокрема.

За таких умов, від середини березня дипломатичні представництва деяких країн в Україні радили своїм громадянам якнайшвидше покидати наші терени. Однак саме в цей час голова ГПБ Марта Кузьмович прибула зі США в Україну спеціально для проведення сходин ГПБ.

Винятковість цього пластового зібрання якраз і полягає в тому, що воно ніби стало підсумком вияву громадянської позиції пластунів під час Євромайдану як на Батьківщині, так і в інших краях, а також практичним кроком у переконанні: ще жвавіше працюймо над патріотичним вихованням дітей та молоді. Адже цього в теперішню пору Україна потребує по-особливому. Новий люд, свідомі громадяни потрібні цій країні, аби врешті по-справжньому змінити її на краще.

Учасниками сходин стали генеральний секретар ГПБ Назар Зелінка, діловод ГПБ з питань розвитку Пласту у світі Андрій Ребрик, головний булавний УПЮ Іван Спринь, член головної булави УПЮ Микола Музала, головна булавна УСП Леся Рудчук, член ГБ УПН Іванка Герус, секретар ГПР Рома Зубенко

(Німеччина), голова КПС України Дмитро Колесник, голова КБ УПЮ в Україні Андрій Пивоварчук та голова КБ УПН Оля Феґецин, член Головного Проводу багатьох каденцій Олесь Криський, діловод видавництва та інформації ГПБ Сергій Юзик, а також В'ячеслав Стебницький та автор цих рядків — як члени видавничо-інформаційної булави.

Голова ГПБ запропонувала розглянути питання виховного напрямку, а також поспілкуватися про проєкт «Україна поруч», сучасну ситуацію в Україні, плани подальшого розвитку Пласту, видавничі справи.

Спершу йшлося про виховництво в УПН та УПЮ. Учасники дискусії говорили про те, що братчики та сестрички в УПН у виховному процесі мали б керуватися комплексними міркуваннями, а не лише мислити категоріями окремо взятого уладу (бо часто такий підхід спостерігається). А для юнацтва, з метою залучення в майбутньому до виховної праці з новачками, добре було б періодично проводити гутірки. Назар Зелінка запропонував додати окрему гутірку про УПН у програму КВДЧ.

Зійшлися на думці видати книжечку «Проби і вмілості УПН» (тираж розрахувати на всі краї). Потрібною є і книжечка для братчика і сестрички.

Фото В. Стебницького

Учасники наради ГПБ під час обміну думками

Під час обговорення виховної праці з юнацтвом Микола Музала наголосив на тому, що Пласт в Україні, зокрема, в питанні спеціалізації, мав би бути для пластунів інших країв «локомотивом». Тобто пропонувати напрацювання на рівні ГПБ іншим, які, своєю чергою, могли б визначити, що використовувати, а що ні. Думка голови ГПБ з цього приводу: розвиток тієї чи іншої спеціалізації в Пласті — це справа кожного окремо взятого краю, а от вмілості слід би було розділити на 3 ступені в УПЮ і за спеціалізаціями.

Жваву дискусію викликало й питання проб в УПЮ. Зокрема, наголошувалося на тому, що в Україні кількість охочих здобути ступінь скоба чи вірлиці постійно зростає, а Крайовий вишкільний табір для третьо-пробників щороку відбувається лише один. Торкнулися й проблеми розуміння виховниками суті цієї проби. Третя проба, на думку учасників дискусії, це, передовсім, — інструмент для соціалізації пластунів.

Головний булавний УПЮ торкнувся питання загалом різних вимог до проб по краях. Це призводить до різного пластового рівня в УПЮ. Різниця не тільки між Україною і діаспорою, а й у країнах діаспори (приміром, між Німеччиною і США).

Окремо порушено питання знання і послугування українською мовою в Пласті поза Україною. Це стає щоразу відчутнішою проблемою не лише для новаків чи юнацтва, а й для виховників. Іван Спринь поінформував, що ГБ УПЮ домовляється з Українським Католицьким Університетом у Львові про те, щоби пластуни з діаспори більше приїздили в УКУ на українські студії.

Питання мови і її кращого вивчення природно заторкнуло проєкт «Україна поруч». Без сумніву, для юначок і юнаків усіх країв діаспори він є дуже корисним. Інформацію про перебіг проєкту подав Андрій Ребрик. Серед проблем у цьому напрямку, які слід вирішити: краї не отримують інформацію, що табори в Україні (не лише крайові, а й окружні) готові приймати юнацтво і виховників з діаспори. Сергій Юзик подав слушну пропозицію: щоб діти більше мандрували на табори в Україну, потрібно додавати програму з умовною назвою «пізнай Україну» до чи перед табором. Тоді юнацтво протягом 5-7 днів змогло б краще познайомитися з регіонами країни.

До пообідньої сесії сходин, яка заторкнула питання ситуації в Україні та розвитку Пласту в теперішніх умовах, долучилися член КРК в Україні Сашко Свистун, член булави ГПБ з питань розвитку Пласту у світі Дзвенислава Петришин, голова КБ УСП Максим Студілко, виховники Юлія Кокоячук, Зеновій Сукач і Христина Кондратович.

Першим слово мав Голова КПС України, який поінформував про оприлюднене звернення крайового проводу Пласту з приводу ситуації в Криму, а також про те, що втримує особистий зв'язок з пластунами півострова. Він також повідомив, що є співпраця з українським урядом, якою важливо скористатися.

Далі Дмитро Колесник говорив про концепцію національного виховання, яку мали би прийняти на державному рівні. Робота у цьому напрямку триває, але виникає питання втілення: як саме діяти, щоб виконавці її правильно впроваджували, наскільки Пласт готовий до участі в її втіленні?

Тут, на думку голови КПС, існують два напрямки реалізації: власне через Пласт та через інші механізми — патріотична гра «Джура» (вже запроваджена на всеукраїнському рівні), діяльність в рамках НОСУ, діяльність позашкільної гурткової системи...

Учасники сходин висловлювали й інші пропозиції.

Під час дискусії звучали ідеї, які безпосередньо не торкалися згаданого питання, але також заслуговують на увагу:

Фото В. Стебницького

■ Учасники наради Головної Пластової Булави у Львові

- справа військового пластування (цей напрямок спеціалізації таки слід розвивати, а ще — ретельніше звернути увагу на пластову фізичну вправність);
- потрібно стимулювати членів організації реалізувати себе в місцевих органах влади — саме це диктує час;
- слід закликати осередки повертатися до активної діяльності в Пласті, незважаючи на складну ситуацію в країні.

Про ідеологічні моменти говорив Микола Музала. Він наголошував на тому, що дорослі особи в Пласті в теперішній час мають чітко усвідомлювати мету Пласту (для цього має бути виразне її формулювання). Це розуміння має правильно транслюватися через виховників. Він порушив питання потреби стратегії розвитку світового Пласту хоча б на 10 років.

Як зазначив В'ячеслав Стебницький, ці питання — для обговорення майбутнім Пластовим Конгресом. Голова ГПБ повідомила, що вже розмовляла з цього приводу з провідником Конгресів Романом Грицівим, і він розмірковує над можливостями організації такого заходу.

Наступного дня йшлося здебільшого про видавничі справи. Передовсім, говорили про потребу безкоштовно поширити «Альманах 100-ліття Пласту» в бібліотеки обласних центрів та Києва, а також забезпечити можливість придбання його в Україні для всіх охочих. На часі відновлення іншомовного видання про Пласт для поширення інформації та популяризації нашої організації назовні на зразок газети «Ukrainian scouting», яка у другій половині 90-х років виходила у світ. Реалізацією цього видавничого проєкту від КПС України зацікавлені Дмитро Колесник та Наталя Медвідь. КПС України шукає волонтерів для реалізації низки інших проєктів в інформаційній ділянці.

На завершення учасники сходин коротко торкнулися поточних питань діяльності оселі «Сокіл».

ст. пл. скоб Дмитро Колесник, СМ

Про 1-й Головний Обов'язок в Криму і на Сході в умовах війни 2014-го

23 березня 2014 року о 15.41 мені прийшло повідомлення від голови станиці Рівне з таким змістом: «СКОБ! Мені передали печатку Кримської округи... Куди і кому її слід передати?». Печатку передав попередній голова округи, який змушений був виїхати з Криму через окупацію та переслідування. Це стало остаточним підтвердженням того, що історія Пласту в Криму здійснила різкий поворот.

На кінець 2013 року тут повноцінно діяли 3 пластові станиці — у Севастополі, Сімферополі і Красноперекопську. З першою появою чужих озброєних людей на півострові пластова активність у Сімферополі і Красноперекопську фактично припинилася. Вже у січні-лютому 2014 року публічна активність стала небезпечною. Багато дорослих пластунів на той час долучалися до різних громадських рухів, спрямованих на підтримку українського вектору розвитку Криму. Згодом Андрія Щекуна, одного з членів Пластприяту у Сімферополі, батька пластуна, було викрадено російськими бойовиками. Протримали у полоні кілька тижнів, залякували і катували, а вже перед повною окупацією відпустили. Зараз Андрій живе у Києві і координує роботу з біженцями з Криму в Україні.

У Севастополі ж Пласт проводив виховну діяльність аж до повної окупації Криму Росією.

Що сталося після окупації? Приблизно половина родин, де були діти-пластуни, виїхала за межі півострова (хто тимчасово, хто назавжди). З іншими виховники підтримують зв'язок, але відкрито вести пластову діяльність до цього часу було неможливо. Чи буде можливість пізніше в умовах окупації — побачимо, але сумнівно.

Про діяльність у Сімферополі і Красноперекопську, на жаль, також не йдеться. Більшість старших пластунів виїхали за межі півострова, а ті, хто лишився, не мають можливості проводити пластову діяльність через небезпеку тиску.

Отож, наразі можемо констатувати, що пластові осередки у Криму припинили свою діяльність. Сподіваюся і вірю, що ненадовго. А поки пластуни мають можливість долучитися до інших станиць, брати участь у пластових заходах і таборах. Наразі крайовий провід в Україні пропонує пластунам з Криму взяти участь у літніх таборах на «материковій» Україні на пільгових умовах (компенсація витрат на проїзд). Закликаю всіх підтримувати зв'язок з друзями в Криму і по можливості залучати до пластової діяльності в інших місцевостях.

Також Пласт відкрив програму допомоги потенційним переселенцям з Криму, за якою пластуни

в інших регіонах надають підтримку з тимчасовим проживанням. Завдяки пластунам з діаспори є можливість фінансової підтримки постраждалим на лікування та інші нагальні потреби. Тепер цю програму поширили також і на східні області, зважаючи на початок переслідування активістів там.

Станом на кінець травня 2014 року корективи у діяльність Пласту довелося внести ще у двох найбільших східних округах — Донецькій і Луганській. Хоча в цих областях ситуація неоднорідна.

Зокрема, у Донецьку, Слов'янську і Краматорську активну діяльність Пласту довелося призупинити вже у квітні, коли почалося «полювання» на все українське з боку терористичних груп. Розмови українською мовою, використання української символіки у цих містах є небезпечними для життя і здоров'я.

Станиця Авдіївка, попри близькість до Донецька, «протрималася» довше і практично до початку травня проводила виховну діяльність за планом. На початку травня спільно з пластунами з інших станиць навіть провели невелике Свято весни у безпечному на той момент районі області. Зрештою, юнацтво це Свято весни неофіційно назвало «підпільним» (знаємо, що діти частіше за дорослих говорять правду).

В Луганській окрузі діяльність проводилася аж до середини травня. Рівень безпеки в окремих містах там видавався меншим. На жаль, це сподівання не виправдалося, і в Лутугіному учасників юнацької мандрівки місцеві сепаратисти сприйняли за небезпечних, на їх погляд, злочинців з «правого сектора». Їхню увагу привернув український прапор й однострої. Затриманого виховника, після побиття і допиту у захопленому сепаратистами приміщенні СБУ, вдалося визволити і вивезти у безпечне місце.

Зі збільшенням кількості жертв на сході та посиленням терору на все українське, з середини травня всі осередки у Донецькій і Луганській округах тимчасово припинили діяльність.

Але це не значить, що пластуни відсиджуються вчікуючи. Без наведення деталей наразі можу стверджувати, що майже кожен дорослий пластун долучається до громадської активності і намагає втримати Схід у складі України. Дехто за це вже навіть постраждав (загалом нам відомо про три серйозних випадки у Донецькій області і про один у Луганській). Кілька пластунів змушені тимчасово виїхати за межі своєї області через переслідування або запобігаючи йому. На період

небезпеки юнацтво і новацтво мають можливість брати участь у пластових заходах в інших областях, хоча виїзд з Донецчини і Луганщини зараз ускладнений.

Дуже тішить реакція і допомога батьків місцевих пластунів. Маємо багато прикладів, коли попри небезпеку і фактично військові дії батьки підтримують пластових виховників. Пластун доброї

гадки, тому, готуючись до різних варіантів розвитку подій, все ж сподіваємося, що згодом (може, навіть на момент виходу журналу) діяльність усіх осередків вдасться відновити. А до того часу основним завданням є реалізація 1-го Головного Обов'язку пластуна. Над цим там і працюють, хоч без одностроїв і часто приховано.

Слава Україні!

ст. пл. прих. Олеся Олексюк

Історія одного дня Пласту: місто Лутугине Луганської області

Я, Олексюк Олеся Ігорівна, народжена 11 квітня 1994 року, мешкаю в місті Лутугине Луганської області. Належу до Пласту, а разом з тим є членкою Луганського обласного осередку скавтів України (НОСУ).

Мої друзі та знайомі запитують, що сталося зі мною, з моїм дівочим гуртком 18 травня 2014 року. Тож маю розповісти.

Близько десятої години ранку ми з Русланом Залізняком, також членом цієї організації, повели гуртки «Вовча зграя» та «Блискавичні» в похід на природу. Йшли ми пішки на Лутугинське водосховище. Там ми та дев'ятеро дітей провели традиційне відкриття заходу, з прапором України. Після цього ми купалися і грали в ігри.

Після перекуски, близько 14 години, ми вирішили закінчувати прогулянку, зібрали речі, вишикували всіх дітей. Ми, за традицією, розгорнули український прапор, і це спричинило жакливі події. Двоє чоловіків, що відпочивали неподалік, підбігли і стали кричати і погрожувати, що нас уб'ють. Один чоловік (з пляшкою в руках) говорив, щоб ми швидше прибрали прапор, а то він незрозумі-

Близькі й далекі пластові будні

Зустріч у Луганській ОДА: голова Пласту України пл. сен. В'ячеслав Стебницький, V, голова ГПБ пл. сен. Володимир Базарко, ЧК, начальник ресурсного центру молоді Луганської обл. пані Тетяна, перший заступник начальника управління у справах сім'ї та молоді Олександра Литвиненко, перший заступник голови обласної адміністрації Луганщини Володимир Заблоцький, представник Пласту на Луганщині пл. сен. Ігор Олексюк. 2009

ло куди його засуне. Говорили, що ми агітуємо дітей, що силою змушуємо їх тримати прапор. Потім замахувались на дітей. Мене схопив один чоловік, але я вирвалася і сказала дітям, щоб вони втікали. Руслана схопили. Я зателефонувала батькові і повідомила про захоплення Руслана, повідомила, що ми біжимо швидше додому. Руслана не відпускали чоловіки. Я не знаю, що вони з ним робили. Діти бігли зі мною. Помітивши позаду таксі, ми побігли швидше, я крикнула дітям «Тікайте швидше, ховайтеся!» Діти втекли. «Стій, стріляти буду!» — почула я за спиною. Мене наздогнали, заламали, затягли в машину насильно (в машині вже був Руслан).

Усю дорогу на нас сипалися звинувачення, удари і брудна лайка. Руслана били кулаками в обличчя. Мені теж дісталось кілька разів. В машині разом з нами їхало 5 осіб. Коли ми доїхали до Ровеньківського повороту, біля блокпосту, нас з Русланом витягли з машини і поставили на коліна. Вони здійснили обшук речей і виявили у Руслана Залізняка в рюкзаку прапор України і червоно-чорний прапор. Руслан отримав ще кілька ударів по голові.

Все це тривало близько 15 хвилин. Мене тримали зверху і не давали ворухитися. Перевіряли телефони, дзвінки, контакти. Після того нас розсадили в різні машини. Далі ми їхали до СБУ (це штаб «Луганської народної республіки»). Я сиділа в машині з двома чоловіками, які погрожували зґвалтувати мене, якщо не зізнаюся, що я «правосек», що таких, як я, люблять. Один чоловік сказав: «Зараз кинемо тебе в підвал, а там розберемося, що

Свято весни Луганської округи. 2011

ти і як». Розпитували, хто головний, скільки платять тощо. Я все заперечувала і плакала. Говорила, що ми місцеві скавти, як туристи. Коли плакала, чоловік, який тримав автомат, вдарив мене в обличчя і сказав закрити рота, інакше пристрелить.

Наступна зупинка була біля гуртової бази. До мене в машину посадили Руслана, і ми поїхали до захопленого приміщення СБУ міста Луганська. Коли приїхали, нам скрутили руки і повели в будівлю. Один чоловік, який супроводжував мене, сказав: «Не бійся, візьми мене за руку, я твій наречений, і не реви. Тобі нічого не зроблять, ось твоєму вирокові дістанеться. А з тобою будуть розмовляти». Коли нас вели всередину, люди біля будівлі кричали образливі слова і погрози смерті. Біля входу нас перебрали інші хлопці з автоматами. Нас завели в маленьку кімнату, де ще раз зробили обшук. Попередили, що за червоно-чорний прапор, який був у Руслана в рюкзаку, ми відповімо. Його кілька разів по голові вдарили тремпелем (вішаком для одягу), потім в обличчя деревинкою, потім били по тілу. Мене відвели в іншу кімнату, де сидів один чоловік в офісі і вже чекав мене. Я зайшла і все розповіла, що за організація і чому ми стояли з прапором України. Він сказав: «Я зараз розберуся, чому у вас цей прапор "правосеків", я б вас за це взагалі вбив».

Після допиту мене повели до входу в будівлю на пропускний пункт, де сиділа одна дівчина в білому халаті, яка дала мені води і заспокоїла тим, що я буду жива і мене відпустять. Коли я запитала про Руслана, вона сказала, що його будуть бити. І вона нічого зробити не може. Через деякий час я побачила розбите і закривавлене обличчя Руслана. Він був весь у крові і з розпухлим обличчям. Його голова була перемотана скотчем і руки зв'язані, до нього приклеїли його рюкзак і прапором обв'язали. Його штовхали і копали, потім повели на вулицю,

там його змусили в мікрофон розповідати всім, чому в нього прапор України і чорно-червоний прапор. Після того його вже били всім натовпом. Люди відібрали у нього картку, телефон, вимагали, щоб він сказав пароль. Його били дверима, дошками, ногами. Цього всього я не бачила. Це вже пізніше розповів сам Руслан.

Я сиділа в холі будівлі і чекала розмови з якоюсь людиною. Поруч біля мене сів чоловік зі зброєю, сказав: «Не бійся і не плач, все буде добре, тебе скоро відпустять. А хлопця того провчать і потім відпустять, а може, і не відпустять зовсім. А ти будеш жити». Він дав мені води і намагався заспокоїти. Пізніше до мене підійшла та дівчина, в білому халаті, і дала валер'янки. Вона подзвонила мамі і сказала, де я знаходжусь і що зі мною все буде гаразд. Я трохи заспокоїлася.

Пізніше мене повели на допит до ще одного начальника. Я зайшла в його кабінет, який знаходиться на другому поверсі будівлі. Там я побачила чоловіка за комп'ютером, який наказав розповідати і скаржитися. Я розповіла все, що сталося. Він страшенно розсердився, коли почув, що хлопці замахувались на дітей-скавтів. Сказав, що люди дурні, спочатку кулаки, а потім мізки. Сказав, що ми вибрали неправильне місце і час, що не треба було взагалі в такий час виходити. Він був знайомий з організацією і сказав, що ми не «правий сектор». Потім мене повели в інший кабінет, до іншого начальника. Там я побачила жакливо побитого Рус-

лана, губи не закривалися, очі ледве було видно. Я розридалася, мені дали води і наказали заспокоїтись. Один з двох чоловіків, який стояв біля кабінету, дав мені води і цукерку, сказав: «Не переживай, все буде добре». Після того мене знову опитали і сказали написати, хто я, як давно займаюся в цій організації. Я все написала. Далі мене оглянула дівчина-лікар, сказала, що пошкодження дуже легкі. Я повернулася в кабінет і продовжила писати, написала, що не маю претензій і удари незначні. Коли ж Руслана, в тому ж кабінеті, оглянув лікар, то повідомив, що, можливо, у нього струс мозку, пошкодження м'яких тканин і численні забиття. Йому негайно потрібно в лікарню. Чоловік, який сидів за столом в офісі, сказав, що його не треба відпускати, нехай тут полікують і через 2-3 дні додому відпустять. І це побиття зробили debilі, які сидять внизу. Вони не мали так чинити. Тоді до кабінету ввійшов начальник Лутугинської міліції і сказав, що він заїхав забрати мене. «Нехай все розпишуть і потім ми їх відпустимо», — така була відповідь.

Ми з Русланом підписали розписку про невиїзд з «Луганської народної республіки», про те, що не маємо жодних до них претензій. Нас запитали, чи зрозуміли ми урок, на що ми відповіли: «Так! Зрозуміли». Нас відпустили. Супроводжували нас двоє. Чоловік зі зброєю та начальник міліції. Ми вийшли на вулицю і поїхали до зупинки, де зустрілися з мамою Руслана і з моїм батьком. Нас повезли додому. Після цього Руслана поклали до лікарні.

Життя у вирі воєнних реалій

Один з блокпостів в зоні АТО на сході України

пл. уч. Данило Матюшенко

Жити зараз в Краматорську неможливо

Ця історія про звичайного пластуна-юнака зі сходу України, з Краматорська, що на Донеччині.

Пласт багато зробив для мене, але найголовніше — завдяки Пласту я люблю Україну. З самого початку я підтримував Євромайдан, допомагав фінансово, підіймав патріотичний дух населення свого міста. Декілька разів я допомагав організувати мітинги у Краматорську на підтримку єдності України та миру, постійно поширював українську літературу. Також я малював патріотичні графіті по усьому місту. Ніколи не приховував своїх думок щодо сепаратистів та російських спецпризначенців, які захопили моє рідне місто і робили в ньому те, що хотіли.

А тим часом в місті зникали мої друзі, знайомі, які так само активно висловлювали свою думку. Дедалі більше людей зникало, дедалі більше автомобілів моїх знайомих патріотів з'являлось у сепаратистів. Російські спецпризначенці та їхні друзі у Краматорську просто відбирають автівки, гроші, майно у людей, які з ними не згодні. Але то було б ще півбіди, якби тільки забирали майно, — терористи викрадають людей і не відпускають їх.

Одного дня прийшли й до мене. Вдома перебували мій брат та бабуся. Терористи разом з міліціонерами Краматорська, які перейшли на їхній бік, зробили обшук в моєму домі, не маючи на це жодних підстав та документів, які б їм це дозволяли. Після цього додому прийшов мій батько. Терористи, не довго роздумуючи, забрали батька, погрожуючи автоматами та іншою

вогнепальною зброєю. Через деякий час сепаратисти зателефонували мені і наказали прийти до захопленої будівлі, інакше вб'ють усю мою родину. У міськвиконкомі сепаратисти надали мені моє листування з соціальної мережі «Вконтакті», де я доволі негативно висловлювався про них та про той безлад, який вони влаштували в місті. Щоб відслідковувати особисте листування, треба бути або дуже сильним хакером (а розумом від тих людей навіть і «не пахло»), або мати контакт з агентами ФСБ, бо ця соціальна мережа підконтрольна тільки ФСБ. Факти, які були надані мені щодо моєї громадської діяльності, свідчили лише про те, що за мною слідували дуже серйозні люди і доволі довго... Але нам пощастило, і дуже впливові люди, які є знайомими, наказали звільнити нас, але за умови, що я буду співпрацювати з сепаратистами і «зливати» активістів. В іншому випадку — смерть. Наступного дня уся моя сім'я виїхала з міста, бо жити там неможливо.

Таким чином терористи з Росії окупували міста та села на сході України. Але, незважаючи на повну інформаційну блокаду, на сході не менше 50-60 відсотків мешканців повністю не підтримують сепаратистів і чекають якнайшвидшого визволення від їхнього терору. Але ми, мешканці Донбасу, не розуміємо, чому влада майже нічого не робить для безпеки людей на сході, чому антитерористична операція так довго триває і ліпше від того не стає, чому? Через дії терористів та бездіяльність влади страждають мільйони мешканців проблемних регіонів!

Фото Д. Матюшенка

■ Патріотичне графіті на стінах будинків у Краматорську

Любомир Гузар, архієпископ-емерит

Українське лінивство

Незважаючи на непевну політичну ситуацію, на майже військовий стан, на якусь нерішучість у всіх трьох гілках влади, існує загальне переконання, що треба зайнятися розбудовою держави, нормальної з усіх точок зору.

Багато говориться, що Україна — це велика країна зі значним потенціалом, який після потрясінь на зламі 2013—2014 років визволився з пут крайнього матеріалізму і чекає на своє використання для загального блага народу.

Попри те, пригадуються мені слова патріярха Йосифа Сліпого, які чув особисто: «Кожний другий українець — геній, а всі лінові».

Якщо процитовану фразу такої авторитетної людини зрозуміти дослівно, то надії на краще майбутнє в нас нема.

Однак не все так трагічно, якщо зважати ще й на те, що патріярх Сліпий особисто був запереченням своїх слів. Спробую це пояснити.

Автор цих рядків довгі роки жив поза межами України, де мав нагоду приглядатися до співвітчизників на різних поселеннях і чути, що чужинці говорять про українців.

Поселенці з України розбудували сільське господарство Канади та Аргентини. У США заводи охоче приймають українських робітників. В Італії місцеві родини довіряють українським жінкам опіку над людьми похилого віку та наймолодшими членами своїх родин.

Пригадую також слова кардинала Жозе Полікарпо, колишнього патріярха Католицької Церкви в Португалії: «Тішуся, що моєю старенькою матір'ю займається українка, така відповідальна, чесна та працююча жінка».

Як бачимо, у різних частинах світу наших співвітчизників вважають серйозними, сумлінними та відповідальними працівниками. То чи можна казати, що всі українці лінові?

Однак треба звернути увагу на один нюанс.

Українських працівників у різних сферах шанують і люблять ті, хто наймає їх на роботу. Натомість у згаданих країнах у процентному відношенні мало українців, які самостійно «пробиваються» на керівні посади і здобувають загальне міжнародне визнання у своєму фаху.

Вивчаючи історію України, все ж натрапляємо на осіб (і їх є доволі), яких можна називати світочами у сфері науки, політики, культури (у різних її ділянках), економіки, сільського господарства тощо.

То знову питаємо: у чому полягає лінивство українського народу, про яке говорить патріярх Йосиф Сліпий?

Відповідь дуже проста: у тому, що лише невеличка частина українців використовує свої природні таланти.

За статистикою Нью-Йорка, тільки чотири зі ста українців вступають до вищих навчальних закладів, коли серед інших національностей це зазвичай десяткове число, яке іноді сягає 80 відсотків.

Повторюся: українці не використовують талантів, якими Господь їх обдарував, і обставин, що в них вони могли б досягати висот. У цьому полягає «лінивство» українців.

Якщо хочемо, щоб Україна була справді великою країною і наше суспільство належно розвивалося, треба закотити рукава і не тільки працювати, а й розвивати Богом дані таланти.

Це слово звертаю передусім до наших молодих громадян, на яких покладаємо великі надії.

Фото Г. Іванченка

Пластуни з Блаженнішим Любомиром під час нагородження його орденом Вічного Вогню в золоті. Київ, 22 червня 2008

ст. пл. скоб Віктор Гурняк, ОЗО

Сповідь одного не героя

Фото П. Задорожного

■ Пластун-сотник Андрій Жупник на Євромайдані

Після трьох місяців на Майдані я вирішив поїхати у Крим. Розумів усю небезпеку поїздки, проте знав, що я там потрібен.

Вже у Криму мав можливість багато про що подумати. І намагався скласти в голові все, від перших днів.

Майдан. Зима минула наче кілька днів. Без сумніву, вона була кращою за всі, що пам'ятаю. Хоч і дуже боляче це усвідомлювати.

Найбільше думається про поранених і вбитих.

Не виходить із голови Жупник. Львів'янин Андрій Жупник — із числа перших поранених у Маріїнці. Йому відірвало частину руки. Я знав, що він живий, але вже без руки. І це мені не давало спокою.

Перед очима пропливають труни із загиблими героями. Очі засліплюють то сльози, то світло ліхтариків чи мобілок.

Важко на душі за ними.

У день розстрілів, іще зранку, майже до самого Майдану лилися ріки крові. Сотні поранених, десятки вбитих, тисячі покалічених.

У голові перенасичення думок, в очах мутніє від сліз, у горлі ком.

Особливо боляче згадувати, як носили десятками загиблих.

Там були мої ровесники, а деколи і молодші за мене.

Жовто-блакитний стяг прикривав тіла. І це так символічно, адже вони загинули саме за бажання бачити його майоріння над Батьківщиною.

Скривавлений, просякнутий вольним духом і жагою перемоги, тепер він покриває чиесь гаряче серце. Хоч воно не б'ється, але ще живе — і житиме вічно.

Згадуючи, питаю себе подумки: «Чи моє не таке гаряче? Що мені завадило лежати поруч?»

Важко дихається, не можу набрати в груди повітря. Розумію, що сам не менше хотів тієї свободи і готовий був на все заради неї.

«Але чому не я?»

Я не хотів померти, але вони ж також не хотіли.

Перед очима, вже заплаканими, усмішка доньки. Мабуть, Бог хотів інакше.

Саме у Криму я почав радіти з того, що Андрій Жупник таки залишився у 15-й сотні, а не перейшов до Небесної. Якби не рука, він би точно був у числі перших на Інститутській, точно захищав би і виносив поранених. І не факт, що вижив би.

Його приклад боротьби надихав мене не раз за час Майдану. Хоч він і сотник, але завжди був у перших рядах і завжди пам'ятав про своїх людей. Він борець та ідеаліст, якому місце серед героїв. Однак мало хто знає його історію.

У кримські дні я зрозумів: не варто шкодувати, що не кинув камінь чи коктейль на Майдані, адже наша зброя б'є значно прицільніше і в рази сильніше.

Коли знаєш, що твоїми світлинами світові видання ілюструють статті й увесь світ бачить, що відбувається тут, — розумієш, що це справді потрібно.

Автомат у руках окупанта порівняно з можливостями мого фотоапарата — ніщо. І окупанти це розуміють; на щастя, крім нецензурного жесту в мій бік, нічого більше видати не можуть.

Таких відчайдушів, як я, які жертвували своїм здоров'ям і навіть життям, бігаючи із камерою на

Фото В. Гурняка

■ Кожен, хто поборов у собі страх, хто показав мужність і хто змінився, герой

Майдані, і продовжують це робити зараз, було не мало. Дякую вам всім.

Наша робота багатьом «воякам» була незрозумілою. Дехто навіть нервував через нашу присутність.

Найбільше непорозуміння було в часи перемир'я чи після завершення боїв. Тоді кожен ставав героєм

і хотів інших навчити того ж героїзму. Але тих героїв, мабуть, не було на барикадах під обстрілом. Ті, хто там був, — нашу роботу розуміли.

У Сімферополі одне з наших авто обстріляли «асвабадітелі». Проте наступного дня разом з активістами ми привезли на «Ольшанський» та інші заблоковані кораблі в Донузлаві допомогу.

З думкою, що не здамося, поїхав до Києва.

Київ. Кінець березня. Люди в начищених одностроях і бронежилетах бігають містом і намагаються донести всім свою дуже важливу думку щодо нових тарифів, нових міністрів, нових течій і рухів.

З'явилися нові сотники і сотні. Раніше я їх не бачив — ні в грудні, ні в січні чи навіть у лютому.

Де ж вони були, коли Жупникові відірвало руку в Маріїнці? Де були ті сотні, коли треба було чергувати нічним Києвом і протистояти «ментам»? Де були, коли розстрілювали на Інститутській чи на Грушевського?

Може, вже у тих нових одностроях поїдете втихомирювати донецьких чи харківських сепаратистів? Мабуть, таки ні. На Майдані красуватися і заявити роботу — куди цікавіше.

Такі герої багато говорять — і тільки. Сподіваюся, що черга «вбити Януковича в собі» ще прийде й до них. Є інші.

Сотні і, може, навіть тисячі поранених — у когось немає руки, хтось втратив ногу, а хтось більше ніколи не зможе бачити.

Ще тисячі віддано боролися за їхнє життя. Десятки тисяч готували їжу, будували барикади, носили бруківку, тримали щити, приносили останні 100 гривень допомоги чи просто підвозили шини на

Фото В. Гурняка

■ Вони гинули з Україною в серці

Майдан. Військові, які не зрадили присязі. Журналісти, які у критичні моменти залишали камеру чи мікрофон і брали до рук ноші, щоб перенести пораненого, чи після денної зміни на стрічці новин йшли у медпункт допомагати. Тисячі жінок і матерів, які молилися за нас всіх.

Кожен із них також є героєм.

Кожен, хто поборов у собі страх, хто показав мужність і хто змінився. Кожен із них герой, хтось більше, хтось менше.

Знову згадую Жупника. Для мене він приклад. Щоразу, коли тиснутиму йому руку, на жаль, не ту, яку хотів би потиснути, віритиму, що тисну руку всім, хто пожертвував собою заради інших, — вони і є тими справжніми героями.

Слава героям! Слава Україні!

Insider, 4 квітня 2014

■ В пам'ять Небесної сотні. <http://fraterchaos.deviantart.com/>

Старий Вовк

Нові часи, нові потреби

Дорогі друзі і подруги!

Коли в 1991 році відновилась вільна Україна, пластуни були повні радості і надій на майбутнє. Ми врешті вільні! Маємо свою власну скавтську організацію на рідних землях, у вільній Україні! Скінчилися часи, коли ми мусили існувати в підпіллі й мріяти про визволення рідного народу! Тепер ми не мусимо лиш про це думати, а можемо вже застановлятися над іншими, поважними політичними справами і виховувати молодь на працівників над кращим майбутнім для нашої України! Тепер ми вже зможемо скавтувати так, як і всі інші народи в світі!

Наш нарід тепер вільний, — думали ми, — країна незалежна, боротьба закінчилася. Тепер ми зможемо дати здорове, миролюбне виховання нашим діточкам, нашій дорогій молоді. Виховання, яке б дало Вільній Україні науковців, письменників, інженерів, підприємців, вчителів, лікарів, інших творчих громадян, щоб творити вільне і заможне суспільство, яке б жило на щасливій, веселій землі, в мирному світі, де кожен народ може розвиватись і процвітати у вічній дружбі з сусідніми народами — у миролюбному світі!

Щоправда, побутували серед наших провідників і інші думки, інші погляди. «Не так скоро! — говорили вони. — Загрози нашій нації ще не зовсім зникли! Ті загрози лиш заховаляся на деякий час, але вони все ще існують, і скоріше чи пізніше виплинуть на світло денне, і тоді доведеться знов боронити рідний край. Вовки ще не зникли з лісу! Вони лиш заховаляся на деякий час, але скоріше чи пізніше з'являться — мусимо бути готові! Нашій молоді, може, доведеться ще не раз і не два захищати Україну зі зброєю в руках».

Ми, пластові провідники, зокрема в діаспорі, не хотіли й чути таких песимістичних голосів. Але в Україні було ще багато пластунів, зокрема членів УСП, що дивились на справи більш реалістично. Було зорганізовано навіть декілька старшопластунських куренів, які займались так званим «військовим пластуванням», уряджуючи пластові табори, в яких вишколювали старше юнацтво, прищеплюючи юнакам і юначкам мілітарні вміння і загальне наставлення. До речі, такі табори були дуже популярними серед пластової молоді на рідних землях.

Однаке пластовий провід, зокрема Головний (який складався майже виключно з пластунів з діаспори), був проти будь-яких мілітаристичних пластових таборів і будь-якої мілітаристичної програми в Пласті. На Зборах КУПО 2002 року, які вперше відбувались у Києві, були великі непорозуміння і палкі дискусії: чи можна мати в нашій програмі так звану

«спеціалізацію військового пластування» (як морське чи летунське)? Чи є потреба у такій програмі?

Дискусія зводилась до основного питання: чи почуваємось ми безпечними в своїй країні і певними, що нас ніхто більше не заатакує, не спробує знову підкорити і зробити своєю колонією? Чи ми можемо довіряти своїм сусідам, що вони вже раптом з вовків-хижаків перемінілись на покірних овечок, які замість атакувати нас допомагатимуть, а то й захищатимуть нас від світових загроз?

Цікаво, що найбільше і найголосніше обстоювали цю оптимістичну версію майбутнього пластуни із західноєвропейських країн, таких як Німеччина, Англія тощо, а також з Канади. Пластуни зі США, а також з України, ставились до цієї справи більш реалістично, а то й з песимізмом: хто може знати, як воно буде? Треба бути готовим на все!

Після активної фази дискусії справа дещо втихла. Мілітаристично налаштовані курені в Україні і далі уряджували свої «військові» табори. А пластові проводи в діаспорі, засадничо, перестали цією справою цікавитися і журитися...

Наївно ми вірили в ту другу можливість. Ми були переконані, що світ змінився на краще, що наші відовічні вороги втратили свої традиційні амбіції завоювати багату й квітучу Україну і знов переміняти її на свою приватну власність.

Історія світу ішла своїм шляхом... З роками «хижим вовкам» відросли гострі кігті і зуби... Отже, песимісти мали повну рацію. Все це сталося не раптово. Не нараз, але поступово, крок за кроком...

Спершу наші воріженьки пробували заволодіти Україною зсередини, через демократичні вибори. Власне, не надто вже й демократичні, бо фальшовані, нечесні, але таки правні вибори. Вони вишуквали людину, яка б їм служила і потроху працювала на користь ворожої справи. І ця людина тоді майже виграла вибори і майже стала проводирем України.

Врятувала Україну в той час свободолюбна течія в крові нашого козацького народу. Вибухнула вона спонтанно і отримала назву «Помаранчева Революція».

В Помаранчевому Зриві брали участь, очевидно, й численні пластуни. Але не зорганізовано, а поодинокі. Але це не означає, що дорослі пластуни чи в Пласті виховані особи не можуть брати участі у всенародному політичному змаганні до волі й незалежності, навіть зі зброєю в руках. Наші дорослі члени чи вихованці не лише можуть включитись у такі акції, а й повинні, мають святий національний обов'язок ставати на службу своєму народові в годині тривоги й небезпеки.

І такі пластуни чи виховані в рядах організації громадяни включилися в акцію «Помаранчевої Революції».

Події 2004 року закінчилась перемогою українських національних сил, і Україна змогла ще на декілька років вільно дихнути. Та, на жаль, люди, які прийшли тоді до влади, не зуміли використати історичної нагоди і повести країну до добробуту, розросту і дальших успіхів. Одне слово — вміли змагатися, та не вміли попровадити державу до дальших успіхів.

Те, що нам забракло вишколених і умотивованих сил, щоби повести свою державу, і є, до речі, головною слабкістю нашого народу. Ми не мали століттями своєї держави і провідної верстви чи хоч би власної аристократії. Якщо знаходилась якась молода людина, що виявляла провідницькі здібності, то окупанти відразу кооптували її в свої ряди, а якщо вона опиралась, то її попросту нищили. Через це український народ не мав можливості виплекати власну провідну верству, яка б у разі потреби могла повести свій народ у власній державі. Брак такої відповідальної провідної верстви завжди утруднює українцям будь-який процес державотворення.

Це все є великою лекцією життя і для нас, пластуни. Не вистає нам вишколити добрих бойовиків, змагунів чи воїнів. Треба вишколити молодь на добрих поводитирів в часах миру, провідників, які б змогли провадити державу по здобутті незалежності, по воєнній перемозі. Інакше всі наші перемоги на полі бою підуть в забуття і народ знову залишиться в неволі.

Це й сталося по «Помаранчевій Революції». Перемогу «протринькали» наші провідники, і через це той самий ворожий агент, який програв в «помаранчевих» виборах, без трудно повернувся до влади під час наступних виборів — ніби нічого й не сталося.

Наші вороги використали цю нагоду, щоб знову запанувати над Україною, і перемінили уряд України на нового окупанта з «іншої столиці». Нарід страждав у нових кайданах, як страждав був довгими століттями.

Це призвело до вибуху нового спротиву — тим разом «Єврореволюції», званої в світі як «Український Майдан», який струснув не лиш Україною, а й цілим світом. Цей «Майдан» в кривавій революційній боротьбі виграв свою справу, за що сотні наших патріотів віддали своє життя чи здоров'я.

Знову ж, в рядах повстанців «Майдану» було безліч пластуни. Все, що було потрібне на Майдані, — це вміння, які можна було набути і поширити на основі пластування в молодому віці. Не підлягає

сумніву, що в цей невидимий спосіб Пласт причинився до успіху і перемоги Майдану.

Славнозвісний «Майдан» створився спонтанно, без якоїсь партії, організації, провідників, чужинців, що провадили б цим створенням. Це було справжнє чудо історії. Так колись постала була Запорізька Січ, яка створилась з нічого, волею народу чи, може, Божою Волею.

І наша славна Січ, і наш славний Майдан, хоч постали «з нічого», створені Божим Духом і волею мас, змогли прекрасно зорганізуватись і функціонували як добре наоливлена, з великою точністю сконструйована машина, де було все, що було потрібним, де люди-воїни могли робити свою роботу — і робити її, може, краще, ніж робили б це в спеціально створеній, прекрасно веденій організації.

І Майдан таки переміг, хоч пролилась кров, хоч загинула Небесна Сотня, хоч знищено багато майна. Але узурпатора переможено, ворожі атаки відбито, народ оборонено.

Та ворог не здався. По своїй поразці він вдався вже до відкритих методів — хитрощами і брехнею взявся баламутити частину України, беручись за зброю і засилаючи своїх диверсантів на наші рідні землі. Мілітарно налаштовані пластуни можуть похвалитись, що вони мали рацію, що Україні ще далі потрібно добре вишколених воїнів.

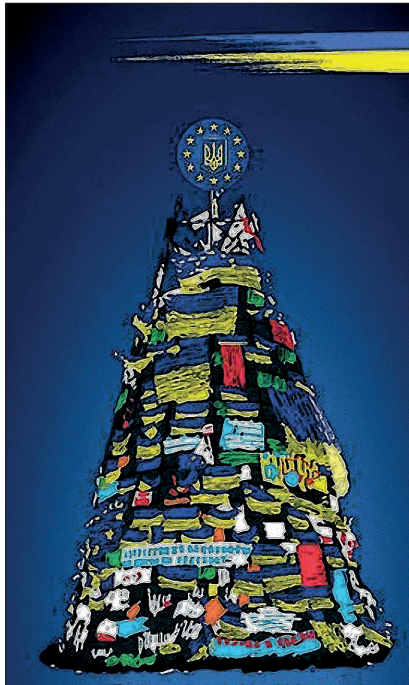
Ця війна ще не закінчилась. Як воно все вийде вкінці — покаже нам час. Та з цього епізоду в історії українського народу Пласт може вже витягнути певні висновки.

1. Ще не прийшов для нас час миру й добробуту. Ми ще й досі потребуємо вишколених змолodu бійців за нашу свободу. Пласт не сміє спочивати на лаврах — нашої

праці у вихованні боєздатної молоді є все ще потрібно і буде потрібно в майбутньому, Бог лиш один знає, як ще довго.

2. Нашому народові замало лиш воїнів-бійців. Треба й працівників, і провідників на цивільній ниві, людей, які б могли повести всі складні ділянки сучасної держави і зробити її сильною і могутньою.

Може, нам треба запровадити ще й інші ділянки «спеціалізаційного пластування», наприклад, «цивільне пластування», яке б вишколювало пластуни в усіх аспектах ведення сучасної держави. Може, нам треба подбати, щоб такі вишколені провідники займали провідні позиції у нашій українській державі і вводили туди шляхетні принципи «чесної гри» та сучасного менеджменту?

■ Листівка Іллі Стронговського

пл. сен. Ярослава Рубель, ПС

Здійснюються мрії приятелів УКУ

З нагоди 50-ліття Українського Католицького Університету і 10-ліття приятелів УКУ Митрополії Нью-Йорка 3 листопада 2013 року відбувся святковий благодійний обід. На святі гостями були о. д-р Богдан Прах, нововибраний ректор УКУ, та проф. Мирослав Маринович, віце-ректор УКУ. Були присутні владика Павло Хомицький і Василь Лостен, священники, віце-консул України, провідники фінансових установ і громадських організацій.

Фундація «Приятелі УКУ Митрополії Нью-Йорка» виникла в листопаді 2004 року. Тоді ж відбувся перший благодійний обід, учасники якого зложили на УКУ 242.000 ам. дол. Від того часу комітет продовжує свою діяльність, а обіди стали щорічними. У 2013 році внесок комітету в розвиток УКУ сягнув 3.500.000 дол.

Як дійшло до створення УКУ

У 1992 році д-р Борис Гудзяк приїхав в Україну, до Львова, щоб збирати від безпосередніх учасників і свідків історичні матеріали про катакомбну УКЦеркву. На основі тієї праці за благословенням Патріярха Мирослава-Івана Любачівського постав Інститут Історії Церкви.

Водночас д-р Борис працював над тим, щоб відновити Богословську Академію, яку в 1929 році покликав до життя Митрополит Андрій.

У 1993 році д-р Борис очолює комісію для відновлення Богословської Академії, а Патріярх Мирослав-Іван Любачівський благословить ініціативу в 1994 р. Першим ректором став о. д-р Михайло Димид, а проректором д-р Борис Гудзяк.

Блаженніший Йосиф Сліпий, який тільки вийшов на волю, ще 8 грудня 1963 р. видав і проголосив у вільному місті Римі Грамоту заснування УКУ як наукової і навчальної установи. Засіяне Патріярхом Йосифом у Римі зерно тепер зростає у Львові. Його дбайливо вирощують і плекають випусники УКУ в Римі Борис Гудзяк, Михайло Димид та інші.

Де знаходиться УКУ?

На місці, де сьогодні є університетське містечко УКУ, радянська влада планувала збудувати театр Прикарпатського військового округу Радянської армії. Провидіння розпорядилося інакше. Розвал Радянського Союзу зруйнував ті колишні плани, споруда залишилася недобудованою.

Комітет УКУ в Нью-Йорку, 27 березня 2007. Сидять: А. Шиманський, С. Рубель, В. Никифоров, А. Рак, В. Рак, М. Галів, М. Шмігель. Стоять: Дж. Вілс, І. Ярошевич, Б. Михайлів, Л. Зелик, А. Аржаковський, Р. Кизик, О. Лопатинська, Дж. Керри

1999 року Львівська Богословська Академія, відродження якої стало можливим після виходу Української греко-католицької Церкви з катакомб та здобуття Україною державної незалежності, придбала той «довгобуд», а в 2002 році міська рада закріпила прилеглу до будинку територію за Українським Католицьким Університетом, у який переросла ЛБА. Благословив розбудову УКУ та наріжний камінь університетського містечка Папа Іван-Павло II під час свого історичного візиту до України у червні 2001 р. У 2009 році Архієпископ Ігор Возняк освятив дерев'яну церкву Блажених Новомучеників УГКЦ — першу споруду нового містечка. А наступного року Патріарх і Кардинал Любомир Гузар разом з єпископами Синоду УГКЦ дали благословення на будівництво житлових і навчальних корпусів. 26 серпня 2012 року Патріарх Святослав Шевчук освятив Колегію імені Патріарха Йосифа Сліпого. Філософію і завдання Колегію чудово описав у своєму зверненні до української громади ректор УКУ о. Борис Гудзяк:

Український Католицький Університет розпочав насправді історичний етап свого розвитку — будівництво сучасного Університетського містечка, яке стане центром гуманітарних і соціальних досліджень, місцем плекання майбутніх науковців і провідників суспільства.

Упродовж багатьох років ми мріяли про таке середовище, яке б дало змогу максимально втілювати засадничі принципи, на яких ґрунтується існування нашого Університету.

З цієї причини в основу генплану університетського кампусу закладено втілення трьох духовних динамік — свідчення, служіння та спілкування. Університетське містечко, окрім того, що буде комплексом чудових сучасних будівель, покликане стати місцем, де молоді люди вчитимуться бути відважними свідками Істини та служителями справедливості, які в час недовіри та віртуальних стосунків через щире, жертвне і життєдайне спілкування будуть здатними долати навіть найбільші бар'єри.

Сьогодні перед нами є шанс втілити мрію про український університет світового рівня, яку плекали і над якою багато трудилися наші великі засновники — Митрополит Андрей Шептицький та Патріарх Йосиф Сліпий.

Однак, щоб втілити наш задум, ми потребуємо Вашої підтримки. Саме тому ласкаво запрошуємо Вас підтримати Університет і своїм даром вшанувати дорогих для Вас людей, назвати їхнім або Вашим іменем певне приміщення Університетського містечка.

Про гостей, що були присутні на обіді

У 2000 році першим ректором УКУ став о. д-р Борис Гудзяк. Народився у 1960 році в м. Сиракузі (США). Навчався в Сиракузькому університеті, Університеті папи Урбана в Римі, Папському Орієнтальному Інституті. Учень Патріарха Йосифа Сліпого. У 1992 році здобув ступінь доктора славистики і візантиністики у Гарвардському університеті. В тому ж році

переїхав в Україну і заснував Інститут Історії Церкви. У 1993 році очолив комісію з відновлення Львівської Богословської Академії. У 1995—2000 роках — віце-ректор Академії. Організував велику кількість міжнародних наукових конференцій, зокрема «Берестейські читання» (1994—1996); вийшло друком чотири томи матеріалів цих читань. Автор понад тридцяти друкованих праць. Його найбільша праця — «Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії». Від 2012 року — єпископ УГКЦ.

О. д-р Богдан Прах, нововибраний ректор УКУ, є одним із найвидатніших богословів та духовних діячів в Україні. Він народився в Польщі (м. Лісько на Ряшівщині). Здобув ступінь магістра богослов'я у Люблінському католицькому університеті та ступінь доктора гуманітарних наук у Люблінському державному університеті ім. Марії Кюрі-Склодовської. У 1985 році отримав священичі свячення. З того часу працював на Лемківщині та в м. Ярославі. У 1997 р. став ректором Львівської духовної семінарії Святого Духа і пробув на цій посаді до 2007 року. Викладав курс історії християнства у семінарії Святого Духа та в УКУ. У 2009 році став проректором із зовнішніх зв'язків в УКУ, а у 2013 році обраний ректором. Автор багатьох наукових видань, серед яких «Слава во вишніх Богу», «Під покровом Ярославської Богоматері», «Милосердя дверей», «Участь греко-католицьких священиків Лемківщини у політичних подіях 1918—1919 рр.», «Репресії супроти греко-католицького духовенства Перемиської єпархії та Апостольської Адміністрації Лемківщини (1939—1947)».

Мирослав Маринович — віце-ректор УКУ з питань призначення і місії УКУ, відомий дисидент, суспільний діяч та публіцист. Він народився в с. Комаровичі на Старосамбірщині. Навчався у Львівському політехнічному інституті. Відбув сім років концтаборів суворого режиму і п'ять років заслання у Росії та Казахстані за «антирадянську пропаганду». Після заслання повернувся в Україну та працював у різних галузях — кореспондентом газети «Галицька Зоря», викладачем. У 1997 році заснував Інститут суспільства у Львівській Богословській Академії, у 2000 р. став віце-ректором з питань зовнішніх відносин ЛБА, у 2005 р. — першим віце-ректором УКУ, від 2008 р. віце-ректор. Залишається членом та провідником багатьох організацій, зокрема ради Комісії «Справедливість і мир» УГКЦ, Української Гельсінкської Групи, Українського центру Міжнародного ПЕН-клубу. Отримав численні ордени та нагороди за свою діяльність та є автором багатьох книг, серед яких «Євангеліє від юродивого», «Спокутування комунізму», «Українська ідея і християнство, або коли гарцюють кольорові коні Апокаліпсису».

В УКУ виховується на християнських засадах українська студіююча молодь. Випусники УКУ несуть у народ світло українського християнства. Однак УКУ потребує нашої підтримки для здійснення запланованих проєктів.

Фото М. Юрків

**Тарас Радь,
Ольга Свідзинська**

Наукова конференція пластового табору, або що зробив «Вирій» за 5 років

За 5 років роботи табору-експедиції «Вирій» (з репортажами з «Вирію» читачі не раз мали змогу знайомитися на сторінках «Пластового шляху» — *ред.*) накопичилося чимало наукової інформації, на опрацювання якої традиційно не вистачало часу. Це й креслення (проект відновлення церкви чи цвинтарної каплиці, плани цвинтарів), і некрополістична (історична) інформація, зокрема реєстри похованих, і міркування щодо реставраційної роботи з тією породою каменю, що видобувався в кар'єрах Старого Брусна, вже неіснуючого села на Любачівщині, і багато іншого. Після табору 2013 року його організатори отримували відгуки від людей, яких хвилювали проблеми збереження та охорони могил їхніх предків на території Польщі. Отож, потреба впорядкування і публікації наших напрацювань постала особливо гостро.

Тож організатори табору вирішили провести конференцію, на якій можна було б обговорити достаточні до «Вирію» питання в колі науковців і дослідників. Задум кристалізувався ще навесні 2013 року. Після цього були місяці дискусій, формулювання назв самої конференції і секцій, надсилання запрошень слухачам та учасникам.

Оскільки табір збирає людей з доволі різноманітними зацікавленнями, зокрема й науковими, і розглядає об'єкт наукової експедиції всесторонньо, ми так само намагалися і сформулювати тему зустрічі. Це, як виявилось, викликало великий спротив науковців, причому як з України, так і з

Польщі: кожен намагався звузити тему дискусії до власних вузькоспеціальних зацікавлень. Натомість нам хотілося обговорити культурну спадщину з усіх сторін, які нам лиш були відомі. Зрештою, зійшлися на тому, що об'єктом конференції будуть виключно некрополі (цвинтарі), і сформулювали назву: «Проблеми дослідження та збереження історичних сакрально-меморіальних комплексів в Україні та Польщі». Секції розподілили таким чином, що на одній зібрали реставраторів, на другій — істориків і мистецтвознавців, а третю залишили для представлення діяльності «Вирію» та подібних громадських ініціатив.

Конференція відбулася 15—16 листопада 2013 року у Львові, у приміщенні Львівської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури — в колишньому палаці графа Сапіги.

У першій секції взяли участь реставратори зі Львова, Рівного, Варшави. Тут учасники змогли почути про невдалу реконструкцію гробівця оо. крилошан УГКЦ на Личаківському цвинтарі, який тепер слід рятувати від знищення (для пластунів цей гробівець цікавий тим, що окрім чотирьох галицьких митрополитів та багатьох священиків тут похований Добродій Пласту о. Тит Солобут-Войнаровський), про український і єврейський цвинтарі містечка Клевань на Волині (у Клевані розташована таборова оселя Рівненської округи, тож екскурсії чи навіть допоміжні роботи на історичних пам'ятках могли б бути цікавими для пластунів).

тунів), про два некрополі у Чернівцях. Варшавський професор Януш Смаза, частий гість табору, розповів про перші спроби реставрації цвинтарів на Любачівщині та на Лемківщині, які він зі своїми учнями розпочав ще у 1981 році. Представникам табору-експедиції було особливо цікаво, оскільки на фотографіях професора Смази ми бачили вже знайомі цвинтарі у Князях, Журавцях, Брусному, Бортному та інших селах, які ми відвідуємо під час експедиції. Було продемонстровано стан пам'яток до і після реставрації. Варто зазначити, що без постійного догляду за декілька років цвинтар заростає чагарником, старі дерева падають, коріння підважує надгробки, отже, збереження історичної спадщини неможливе без участі місцевих громад.

Незмінна членка проводу табору «Вирій», реставраторка з «Львівської політехніки» п. Олена Стасюк розповіла про каменярський осередок в Старому Брусному й особливості роботи з кам'яними надгробками, що їх залишили бруснянські майстри. Це, власне, була презентація досвіду, набутого на нашому таборі. Про результати першої експедиції в с. Жуків (2008) ішлося у

доповіді п. Орести Ремешило-Рибчинської. Саме 2008 року й зародилася ідея проведення пластового табору «Вирій». Пані Ореста не мала змоги долучитися до подальших експедицій, тож деякі досягнення «Вирію» її вразили. Ми ж мали змогу побачити, які ще аспекти можна було б досліджувати за наявності відповідних спеціалістів.

Дуже цікавою виявилась дискусія за участі голови комісії сакрального мистецтва УГКЦ о. Савастіяна Дмитруха, студита. На сучасній Церкві лежить непросте завдання виховати у вірних не лиш шанобливе ставлення до творів сакрального мистецтва, а й елементарне почуття краси, зокрема й під час догляду за похованнями предків.

Під час роботи історико-мистецької секції присутні почули розповідь про пізньосередньовічні і ранньомодерні цвинтарі Львова (в абсолютній більшості не збережені), про пам'ятки мистецтва на єврейському і християнському цвинтарях у містечку Підгайці, про цвинтарі провінційних містечок Галичини, більшість із яких мали свої каменярські школи і традиції.

На завершення членка проводу «Вирію» Ольга Свідзинська зробила узагальнений огляд сільських цвинтарів українсько-польського прикордоння на основі матеріалу, зібраного під час реставраційної та мандрівної частини табору.

Презентація громадських проєктів відбулася другого дня роботи конференції. Окрім самого «Вирію», досвідом роботи поділився архітектор Максим Швець, який презентував працю у с. Кореличі на Львівщині громадської організації «Західноукраїнський центр історичних досліджень» та реставраційну діяльність у його рідному місті Снятин.

Видавець Андрій Кісь розповів про своє багаторічне захоплення фотофіксацією кам'яних христів українських цвинтарів Галичини, результати якого були систематизовані у фотоальбомі «Сльоза і камінь». Подібне видання — один із ще нереалізованих задумів «вирійчан».

Результати своєї роботи команда табору-експедиції «Вирій» за 2009—2013 роки представила п'ятьма доповідями, кожна з яких розкривала окремі аспекти її діяльності. Комендант табору ст. пл. скоб Андрій Котлярчук розповів про пластовий досвід у проведенні науково-пошукових та освітніх експедицій, згадавши ще міжвоєнні традиції догляду за українськими військовими похованнями, а також розповів про структуру і спосіб організації старшопластунського табору дослідницького характеру. На просвітницько-краєзнавчій діяльності «Вирію» зупи-

■ Видання табору «Вирій» з нагоди конференції. 2013

нилася пл. сен. Ольга Свідзинська. Програма експедиції, окрім практичних робіт, передбачає прочитання курсу гутірок з історії, географії, етнології, діалектології, а також мандрівку Закарпаттям, зустрічі з місцевими мешканцями. Так учасники дізнаються про ті терени, на які вони потрапили, а згодом починають досліджувати історію власного роду. Дехто зі здивуванням знаходить своє коріння в місцевостях, де мав змогу побувати під час табору. Огляд напрацювань та досягнень реставраційної частини презентувала Олена Стасюк, використавши плакати таборової виставки, що експонувалась у приміщенні і яку більшість присутніх уже встигла оглянути. Реставраторка Оксана Стефанишин, яка під час табору працювала над проектом відновлення мурованої церкви св. Параскевії в с. Любича-Князі, розповіла про муровані церкви Любачівщини і Равщини. На основі замірів та фотоматеріалів було створене тривимірне зображення стану церкви в Князях. Оскільки табір має намір і надалі поширювати свої напрацювання, Володимир Гісовський презентував проект інформаційного порталу «Вирію» та загальнодоступної електронної

бази даних. На завершення присутні переглянули короткий фільм, що був змонтований з кількох епізодів таборового відео.

Науковці і гості конференції вітали появу такого наукового форуму і висловлювали сподівання, що він стане регулярним. А нам, організаторам табору, цікаво, щоб на подібних конференціях презентувався наш досвід, щоб його переймали інші громадські і пластові середовища. Наприклад, сподіваємося, що в майбутньому свою роботу представлять і мистецько-реставраційний табір «Коло», що 2012 року працював у монастирі в Підкамені коло Бродів, і команда Українського Католицького Університету, яка 2013 року проводила експедицію на цвинтарі с. Гораєць на Любачівщині.

2014 року команді табору потрібно не лише підготувати конференційний збірник статей, а й упорядкувати самих себе, зрозуміти, чим і як будемо надалі займатися. Табір «Вирій» уже давно вийшов поза організаційні межі Пласту, інтегрувавши різноманітні середовища. Тож форми діяльності будуть і надалі змінюватися.

Гасло Пластун в Україні на 2014 рік

Вшановуючи 200-літній ювілей народження Тараса Шевченка і продовжуючи багатолітню пластову традицію щодо синхронізації діяльності всієї пластової організації упродовж року, Крайова Пластова Рада України відновлює практику щорічного гасла року в Пласті.

Гасло Пластун на 2014 рік:

«Раз добром нагріте серце вік не прохолоне»

(цитата із комедійного вірша Т. Шевченка «Сон» зі збірки «Три літа»).

КПР України рекомендує:

- всім самовиховним малим групам (роєм та гурткам), куреням та гніздам врахувати гасло року при укладанні плану діяльності на 2013–2014 пластовий рік, а також на 2014–2015 роки, а у випадку наявності вже затвердженого плану – внести відповідні зміни;

- референтурам «Дня пластунa», «Орихіяди», «Спартакіяди», а також всім крайовим таборам і крайовому та місцевим оргкомітетам «Свята весни» врахувати гасло року при плануванні і реалізації легенд відповідних заходів.

Крайова Пластова Рада України

Фото Ю.Назарика

■ ст. пл. скоб Тарас Щепаняк, СМ, під час заняття з піонірки

ст. пл. скоб Тарас Щепаняк, СМ Мої враження від Аргентини — найпозитивніші

«Україна поруч»

Розповідь розпочну, напевно, з того, як мене «занесло» так далеко від рідної домівки. Цю можливість отримав завдяки проєкту міжнародної пластової співпраці «Україна поруч», який діє другий рік і має на меті зміцнити співпрацю Пласту України та країн діаспори через обмін досвідом, ознайомлення з пластовою діяльністю в тих країнах, особисте знайомство, створення майбутніх спільних проєктів... Заповнив анкету, написав мотиваційного листа. Керівництво Пласту в Аргентині відібрало з-поміж зголошених трьох осіб і провело скуре-співбесіду, за результатами якої мене обрали ви-

ховником юнацького табору «Будь зміною», який тривав від 2 до 14 січня 2014 року.

Окрім мене в проєкті брали участь ще два виховники, які зголосилися в юнацький та новацький табори в Австралії. На жаль, австралійське посольство відмовило в наданні візи українцям, тому в програмі брала участь лише Аргентина. З України летів сам...

«Будь зміною»

Завдяки Інтернету і можливості побувати на одній зі збірок проведу табору, зміг долучитися до його планування й організації. Табір відбувався на пластовій оселі «Ненаситець» в Пунта-Індіо, близько ріки Ріо-де-ла-Плата. Загальна таборова ідея і назва виникли зі слів Магатми Ганді: «Будь тією зміною, яку ти хочеш бачити у світі». Провід табору хотів пробудити в юнаках дух солідарності і плекати в них почуття відповідальності перед ближнім і довкіллям.

Отож, 2 січня 2014 року у пластовій домівці м. Буенос-Айрес відбулася збірка юнаків, які зголосилися до літнього юнацького табору «Будь зміною». Незважаючи на те, що за вікном дощило, у всіх був хороший настрій. Відкриття табору відбулося в пластовій домівці, в присутності батьків та близьких. Після цього двадцять три пластуни (юнацтво — 5; провід — 8) виїхали до місця таборування.

Фото Т. Щепаняка

■ Під час ранкової збірки на таборі

Фото Т. Щепаняка

Підготовка до дводенної веломандрівки

Таборували разом і прихильники, і учасники, і розвідувачі, тому програму намагалися укласти так, щоб усім було цікаво. Протягом табору учасники мали можливість здобути вмільсть «Їзда на велосипеді»: щодня відбувалися практичні та теоретичні заняття. А завершальним етапом стала дводенна веломандрівка. Також був вишкіл з куховарення. Попри приготування смачних сніданків, обідів, підвечірків та вечерь, юнацтво мало заняття з різних ділянок куховарення. Цікавинка в тому, що учасники навчилися випікати хліб, який був смачнішим за придбаний у крамниці. А ще в програмі табору були співи (діти вивчали українські пісні та колядки), екогупірки (навчались робити корисні речі з побутових відходів), забави на воді, спортові ігри та змаги, майстерки (власноруч робили таборові футболки), бесіди з коменданткою та багато іншого, не менш цікавого.

Хотів би згадати Святвечір, бо в таборових умовах це було для мене вперше. Протягом дня сумлінно готувалися: розмова про традиції, ліплення всім табором вареників, спів коляд. Результатом цього стала тепла родинна Свята Вечеря, з усіма різдвяними традиціями. Розпочали з молитви, за-

Фото Т. Щепаняка

Під час Служби Божої на пластовій «Ялинці» в Катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці в м. Буенос-Айрес

палили свічки, подруга комендантка внесла дідуха, куштували просфору, багато колядували...

Таборування організували: Льори Похилиак — комендантка, Іван Дмитрів — заступник коменданта, Сабріна Яремко — бунчужна, Наталка Корольок — писарка, Богдан Похилиак — господарник, Анна Софія Назарик — начальник кухні, Туся Залуцька — виховниця та інструктор зі США. Всі три мішані гуртки («Аргентинці», «Дикі пластуни» та «Ми не будемо стійкувати, бо забава цілу ніч») і провід дуже здружилися за час табору та здобули цілий міх нових цікавих знань і вмінь.

Чим живеш, українська Аргентино?

Ще перед табором, 28 грудня 2013 року, мав можливість побувати на тутешньому традиційному пластовому святі «Ялинка». Ближче до вечора в Катедральному соборі Покрова Пресвятої Богородиці зібралася вся пластова родина та гості. Відбулося богослужіння, а потім — пластові церемоніяли і тепла родинна вечеря.

Під час трапези мене запросили до слова. Спробував коротко розповісти про ситуацію в Україні на

Фото Ю. Назарика

Табір «Будь зміною» та скавти Аргентини після Служби Божої в церкві св. Рити (Capilla Santa Rita) в Пунта-Індіо

Фото І. Дмитріва

Під час Святої Вечері на таборі

Фото Ю. Назарика

■ Крайовий юнацький табір «Будь зміною»

той момент та показав кілька відеороликів з Євромайдану. Від перегляду всі були дуже зворушені, заспівали Гімн України.

Щодо діаспори, люди намагаються не втрачати зв'язок ані між собою, ані з прабатьківською землею. В Буенос-Айресі є українська церква, в якій щонеділі відправляють Службу Божу. Є достатньо організацій, які дають можливість молоді та старшим комунікувати. Це Пласт, товариства «Просвіта», «Відродження», «Українська Центральна Репрезентація»...

«Місток» до України

Всі без винятку, з ким познайомився за океаном, є цікавими людьми — як діти, так і дорослі. Дуже приємно було завітати з головою КПС Аргентини ст. пл. скобом Юрком Назариком, СМ, який до початку табору організував для мене побут. Мав приємне спілкування з головою «Просвіти» Романом Назариком. Говорили про можливості та перспективи вивчення української мови в Аргенти-

ні. Також побував в оселі ст. пл. Івана Дмитріва, ЛЧ, який допоміг з екскурсіями та змістовною організацією вільного часу. Хочу згадати подругу комендантку табору Льори Похияк, з якою тісно співпрацював до початку, а також під час таборування. Вона дуже допомогла з проведенням вільного часу та відвідинами цікавих місць Буенос-Айреса.

На мою думку, мета Пласту в Україні та країнах діаспори дещо відрізняється. У нас — це сприяння всебічному патріотичному самовихованню української молоді на засадах християнської моралі. В діяспорі ж, окрім цього, Пласт є однією з небагатьох можливостей зберегти українські звичаї, традиції, мову. Спільними в усіх країнах, в яких діє Пласт, є таборування, чар пластової ватри, пригоди, ігри, забави та пластове побратимство.

Із власних спостережень впевнено кажу: дітвора з української діаспори з великим бажанням тримається Пласту, який є для них свого роду місточком до України.

Аргентина: таборували пташата

11—12 січня 2014 року відбувся табір Пташат при Пласті. Місце табору — оселя «Калина», Пілар, Буенос-Айрес, приміщення Товариства «Відродження». Чудово забавлялися разом з батьками шістнадцятеро учасників.

Погода була гарною, отож ми мали змогу купатися в басейні, гратися, смачно їсти, співати, будувати вогник і спілкуватися з новачками, що в той час таборували поруч.

Табір організували сестрички — Сірі Орлиці: ст. пл. Мар'яна Андрусак, пл. сен. Наталка Липинська та ст. пл. Іванка Андрусак.

Поздоровляємо! Ціп Ціп Ціп!

■ Пташата і їхні сестрички

пл. сен. Оріся Марцюк, Руслана Бакун

Пластовий G7 на лещетах

Фото О. Самгун

Учасники табору зі станиці Лондон

Мрії пластунів здійснилися цього року в St. Johann, у ярі Pongau в Австрійських Альпах під час лещетарського табору «Країна мрій», який від 12 до 19 квітня 2014 року зібрав пластунів трьох континентів і семи держав: Європи (Німеччина, Велика Британія, Бельгія, Польща та Україна), США й Австралії. Пластуни з Великої Британії вперше отримали можливість поїхати на табір, оскільки шкільні канікули збіглися з латинським Страсним тижнем. Отож на табір в Німеччині, який традиційно відбувається вже понад 30 років, Велика Британія відрядила групу з дванадцяти учасників і п'яти дорослих (виховників та членів Пластприятю).

Лондонці готувалися ще з початку року. Найважливіше було поінформувати батьків і налаштувати їх так, щоб вони пустили новаків у першу самостійну подорож, підготували виряд, нові паспорти (кому потрібно було)... А ще хвилювалися через погоду — не знати, чи відбудеться табір, бо пізньою весною складно передбачити, чи буде досить снігу.

Наближається час від'їзду, діти аж підскакують з радості, а паспорту два дні перед від'їздом немає! Невідомо, що і як думали урядовці в українському консульстві, бо передали документ лишень тоді, коли залишився один день на виготовлення Шенгенської візи. Замість подорожувати удвох, мама мусить супроводжувати вісім дітей! Завдяки юначкам, які усвідомили всю важливість свого обов'язку, подорож до Мюнхена вдалася без перешкод. А там уже зустрічали друзі-пластуни з Німеччини. Дякуємо!

Вже наступного дня таборовики звиклися з таборовим порядком і почали вдосконалювати свої вмінності чи то на лещетах, чи на сновборді, зважаючи на інструкції досвідчених пластових виховників. Природа подарувала цілковиту несподіванку: півтори доби сипав легкий пухнастий сніг і тим розвіяв усі побоювання, що замість лещетарювання

доведеться збирати квіти на зелених луках. Дуже доречним був урок пл. прих. Насті Угрин про догляд за лещетами, під час якого вона не тільки показала, а й надала можливість іншим пластунам гострити та змащувати воском лещета. І не дивно, що наступного ранку кілька юначок прокинулися о 5 год. ранку, щоб зняти вже зайвий віск з лещет.

Кожний вечір збирав усіх учасників табору в один гурт, і новацтво та юнацтво тішило своїми скетчами. Улюбленцем був також Скіпі — надувний кенгуру, який завжди був з нами, і навіть на лещетах. А скільки пісень лунало за всі вечори!..

Не можна не згадати про українську мову, якою всі без винятку спілкувалися. Варто підкреслити патріотичний вечір, під час якого ми обговорювали сучасні події в Україні. Це ще раз продемонструвало, що ми, українці, — патріоти своєї країни, і нам не байдужа доля України, де б ми не були.

Зустрічаючи наших лондонських таборовиків, батьки питали, що їм найбільше сподобалося. Всі учасники наголосили на дружності в таборі. Друге місце в опитуванні здобув фільм про те, як інструктори вміють (чи не вміють) падати на снігу. Хтось не знав, чому віддати перевагу. Виходило так: вечірка + ватра + веселі вечори + булава. Зі слів лондонських пластунів, кожен з нетерпінням чекає наступного року, щоб знову зустрітися в «країні мрій» — Австрії, з її казковою природою і дивовижними краєвидами.

Фото О. Самгун

пл. уч. Настя Угрин пояснює пл. уч. Софії Смондуляк, як правильно намащувати лещета воском

А батьки? Як сказала одна з мам, її новак тепер прибирає за собою і стелить ліжко сам... Одна юначка сказала, що вже готується на літній табір в Німеччину, і цим, мабуть, зробила організаторам найкращий комплімент.

Щира подяка всім, хто в будь-який спосіб доклав зусиль, часу, порад чи сил, щоб «Країна мрій» так успішно відбулася.

ст. пл. Борис Явір Іскра, ПР

«Білий ґруник» — карпатська казка з присмаком малинового варення

Від 29 грудня 2013 до 3 січня 2014 року в мальовничому куточку України — Карпатах — зимовий мандрівний відпочинковий табір «Білий ґруник» зібрав близько двох десятків пластунів з різних міст і областей, які виявили бажання гарно провести час і зустріти Новий рік у прекрасному гурті, серед невимовно гарної природи, веселощів і незабутніх емоцій.

29 грудня близько 13 год. всі учасники табору зібрались у Ворохті для зустрічі з комендантом, щоб разом відправитися в країну снігу, чарів, казкових світанків і заходів сонця. Мандрівка була неважкою, але довгою (від села до місця таборування відстань становить приблизно 12 км). З великим захватом і схвальними відгуками всі сприйняли новину про те, що наплічники будуть підвозити кіньми, тож їх не треба нести. Отже, дійшовши до місця табору, ми поринули у світ карпатського гірського життя орієнтовно XIX століття.

Атмосфера панувала дружня і тепла. В перший вечір таборовики мали змогу споглядати вогняне шоу, яке потім всі дружно гасили. Знайомство, перша ватра, враження від мандрів і довгоочікуваний сон після мандрівки.

Другого дня табір покинуло шестеро учасників з Чернівців у зв'язку із не залежними від них обставинами. Інші залишилися і продовжили освоєння життя в горах та підготовку до Нового року. Після мандрівки «Їжачок в тумані» найближчими полонинами учасники табору власноруч виготовляли новорічні прикраси, щоб зробити колибу ще гарнішою і святковішою. Перед сном всі послушали карпатські страшилки від коменданта. Це допомогло збільшити продуктивність збирання дров, оскільки ніхто не хотів довго затримуватися в нічному лісі з мавками (при страшилках не було повідомлено нюансу, що взимку вони сплять).

Наступний день був найочікуванішим і світлим. 31 грудня. За традиціями табору, учасники побували в мандрівці, цього разу — в сусідній області, і вкотре насолодились чудовим видом на Говерлу, Петрос та інші засніжені вершини мальовничих Карпат. Після повернення всі продовжили прикрашання колиби зсередини і ззовні. Цікавинкою стали гутірки про пліткарство і стосун-

ки між людьми. Всі уважно слухали (не тільки учасники, а й провід), а потім набуті знання втілювали в життя. Найприємнішою частиною стала святкова новорічна ватра. Всі обмінялись символічними подаруночками, традиційно поїли олів'є, насміялись і отримали купу новорічного позитиву.

Перший день нового року. Свято святом, але ж програму табору ніхто не скасовував. До обіду відбулась Третя сніжна війна. Учасники отримали знання з правильної подачі інформації слухачам, зимового виживання і мандрівництва, а також подивились на чарівне зоряне небо. Мабуть, таке небо буває лише в горах...

2 січня. Цікавий, хороший і, водночас, трохи сумний день, бо останній. Поки йшли завершальні приготування до закриття, таборовики взяли участь у гутірці з картографії і за азимутами малювали маршрут у вигляді машинки. Закриття, вручення посвідок і подаруночків, спільні фото на пам'ять. Остання мандрівка: Кукул — Ворохта...

P.S. Люди кажуть: з ким і як Новий рік зустрінеш — так його і проведеш. Дуже б хотілося.

Референтура «Середземські Вогні» дякує проводу ініційованого нею табору «Білий ґруник. Малинове варення» (Борис Явір, Марічка Дубік, Назар Мулярчук, Софія Станович, Ігор Мосевич, Дмитро Данчевський, Юра Гуцуляк, Юра Скрипець) за запал, а всім таборовикам — за працю і тисячі посмішок.

Фото надав автор статті

Учасники табору

ст. пл. вірл. Лілія Трач, ЧМаки

«Альманах 100-ліття Пласту»: нові кроки до читача

7 квітня пластуни передали «Альманах 100-ліття Пласту» у Тернопільську обласну бібліотеку для молоді.

Напередодні річниці Першої Пластової Присяги для учнівської молоді Тернополя в обласній книгозбірні проведено презентацію нашої організації. Мені випала нагода поділитися інформацією про історію Пласту, видатних пластунів Тернопілля, особливості скавтської методи.

У бібліотеці була розгорнута виставка, за допомогою якої читачі змогли ознайомитися з розмаїттям пластових книг, серед яких були й найновіші видання, зокрема виконана на високому поліграфічному рівні книга «Митрополит Андрей Шептицький і Пласт», що побачила світ 2012 року у львівському видавництві «Артос»; видання «Столітнім шляхом» (Український Пласт: історія в датах), видрукуване теж у Львові, та інші. Пластову літературу представляла методистка і бібліотекарка станиці ст. пл. Оксана Шамрик.

Звичайно, захід мав би недовершений вигляд без найповажнішої книги — «Альманаху 100-ліття Пласту». Від імені редакційної комісії цього видання ми передали його директорці бібліотеки п. Лесі Гук.

По завершенні заходу п. Леся поділилася враженнями: «Ще до цієї експозиції ми чули про таку організацію як Пласт і доносили інформацію про неї до молодого покоління. Це робили у формі різно-

Фото Р. Борща

■ ст. пл. вірл. Лілія Трач вручає Альманах п. Лесі Гук

манітних заходів. Наприклад, святкували 100-ліття Романа Шухевича. Однією з тем було перебування майбутнього командира УПА в Пласті.

З молоддю потрібно працювати і завжди вести з нею діалог на подібні теми. Цим покажемо альтернативу їхньому відпочинку вдома, за комп'ютером.

Захід був надзвичайно корисний. Юні читачі запитували про організацію, цікавилися Пластом.

Ми дуже вдячні за подарований Альманах. Там, напевно, дуже багато цікавої і досі не відомої інформації. Вважаю, що така книга повинна бути не тільки

в Тернополі, а й в інших міських, а також і сільських бібліотеках, щоб і там діти читали та дізнавалися, де можна загартуватися, сформувати свою громадянську позицію, виховати патріотичні почуття.

Важливо, щоб і інші книгозбірні міста отримали книгу про історію нашої організації — «Альманах 100-ліття Пласту». Це допомагатиме щоразу більше ширити інформацію про нашу діяльність серед громади. Отож сподіваємося, що в Тернополі відбулася далеко не остання презентація цієї книги, а також інших пластових видань.

Фото Р. Борща

■ Учнівська молодь Тернополя під час презентації пластових видань

■ Біля Іллінської церкви в Суботіві

Олена Костиря, Ярослав Волошин, Лідія Валько

Пластуни Полтавщини вшанували героїв Холодноярської Республіки

12 та 13 квітня пластуни з Полтавщини разом з потенційними членами організації стали учасниками вшанування героїв Холодноярської Республіки.

Спершу полтавська делегація побувала в Суботіві, відвідала Іллінську церкву, де відбулася панахида за гетьманом Богданом Хмельницьким, його синами Тимошем та Юрієм, старшиною та козацтвом, а також командармом Михайлом Омелянковичем-Павленком, письменником Юрієм Горлісом-Горським, учасниками Першого зимового походу Армії УНР, яка в лютому 1920 року прийшла

на Чигиринщину. Також полтавцям вдалося побувати у замчищі Богдана Хмельницького і відвідати садибу «У пані Олі» — українську автентичну корчму, у якій чекала несподіванка. До пані Олі у той самий час завітав письменник Василь Шкляр, щоб посмакувати галушками, тож полтавці отримали можливість познайомитися з автором роману «Чорний Ворон».

Після Суботова громада поїхала до хутора Буда, де змогли побачити легендарний дуб Залізняка, якому чотири роки тому видали сертифікат 1000-літнього дуба, та побувати на великому концерті цехів та гурту «Рутенія».

Полтавських паломників очікувала ночівля у сільській бібліотеці, де до них приєдналися патріоти з Черкащини. Облаштувавши свій побут, хлопці та дівчата переглянули кінострічку про події на Майдані під промовистою назвою «Зима, що нас змінила», а також два документальних фільми про Холодний Яр. Адже, зважаючи на те, що відбувається в країні, необхідно бадьорити свій патріотичний дух для збереження цілісності української держави.

Також молодь мала нагоду спробувати себе в ролі пластунів-вихованців — з ними проводили

■ Копія прапора українських повстанців 1920-х років

Дорожній знак вказує напрям до славетного дуба Максима Залізняка

Для церемоніалу пов'язання хусти на завершення мандрівки було розгорнуто державний прапор

Учасники мандрівки біля пам'ятного хреста Василю Чучупаці

Козацька шабля як символ славних перемог

різні ігри, конкурси, наприклад, імпрези, вечірню ватру. Це пластова традиція, що має на меті обмін враженнями за день, спілкування, знайомства з новачками і знову ж таки підняття настрою, розваги тощо. Тільки цього разу замість вогнища запалили свічку.

Погода, звісно, вплинула на деякі організаційні моменти, однак не зіпсувала настрою та вражень від мандрівки. Хоч рясний дощ змусив готувати польову козацьку кашу на відкритому вогні не півгоди, як планувалося, а півтори, громада таки добилася свого — все було зварено та всі нагодовані. Зважаючи на свою підготовку, пластуни доволі добре впоралися з приготуванням їжі в несприятливих умовах.

Другого дня полтавська громада взяла участь в урочистостях у селі Мельники, а згодом вирішила зробити піший вимарш на декілька кілометрів до Мотрониного монастиря.

А перед виїздом додому пластуни провели традиційний церемоніал пов'язання хусток. Вибрали пагорб, вишикували там всіх. Двоє пластунів-хорунжих в одностроях тримали синьо-жовтий прапор, ще троє стояли збоку. Головні пластуни (комендант і бунчужний) між собою прийняли звіт і викликали з лав юних пластунів, які отримали хустки (одного із них відразу прийняли до куреня, а другого просто іменували юнаком). Це все виглядало настільки ефектно, що перехожі не втримувались і знімали на відео...

На завершення офіційних урочистостей було співання Гімну закарпатських пластунів. Потім шлях проліг до меморіального каменя на честь хороброго отамана, що загинув у бою з комуністичними окупантами, Василя Чучупаки.

Подяка куреню ім. Героїв Холодного Яру, який приймав гостей на Черкащині. А поїздку полтавців організував регіональний представник Пласту в Полтавській області Євген Янкевич за підтримки народного депутата України Юрія Бублика (ВО «Свобода»), за що мандрівники теж дуже вдячні народному обранцю.

Фото З. Удин

пл. сен. пр. Оксана Яблонська, ПС

«ЗОЛОТА СЕРЕДИНКА», або справжні таборіві пригоди

Творимо щастя для інших, а знаходимо його для себе.

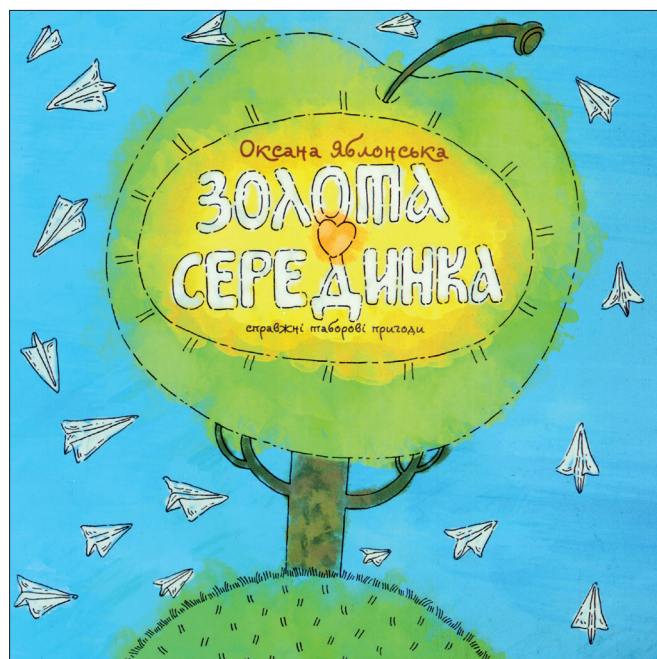
Книжечка, яка побачила світ за два дні до Великодня 2014 року, — це твір для батьків та дітей про таборіві пригоди. Вона трошечки жартівлива, трошечки філософська, трошечки повчальна. Це перша художня книжечка, у якій розповідається про життя новаків у незвичних для них умовах — у хатині та наметах серед чудової природи.

Видання здійснене коштом найріднішої людини — моєї мами Людмили Іванишин та за часткової підтримки Благодійного фонду Богдана Гаврилишина.

Кількість сторінок — 124, кольорова ламінована обкладинка з фотографіями. Практично кожна сторінка ілюстрована чудовою графікою пластунки-художниці Ліди Чир.

Книжечка «Золота Серединка» багатофункціональна. Її можна читати, гортати, розглядати, розмальовувати, любити та... використовувати її філософію і повчальні моменти для батьків.

Вже багато років я є коменданткою новацьких таборів, і весь цей час зі мною працює і творить Каз-

ку Золотого Дитинства незмінна надійна команда. За цей час ми стали як одна велика родина. Власне, нас усіх ви й зустрінете на сторінках цієї книжечки: бунчужного Дмитра Панова (псевдо Більбо), комендантку сестричку Оксану, писарку сестричку Таню, юнака Дмитра, пана Андрія, кухарку пані Галину, майстринь Лідочку та Марічку, песика Радика та багатьох інших героїв — великих і малих.

Події на цих дивовижних таборах відбуваються на хуторі села Лагодів поблизу Львова, серед лісу, серед чудової незайманої природи Лагідних Карпат. Саме так іменують цей край місцеві жителі. А як же з дітьми без пригод та веселих історій? Усі ці правдиві історії переказувались учасникам наступних таборів, і було видно, що як дорослі, так і діти слухають їх з великим задоволенням. Ось тому й прийшла ідея зібрати все до купи і написати книжечку. Дуже захотілося з усіма поділитися казкою. Можливо, золотою серединкою є здобування щас-

Фото Д. Яблонського

Авторка книжки пл. сен. Оксана Яблонська, ПС, з першим примірником «Золотої серединки» у Львові. Великдень, 2014

тя для інших? Здобування його у такий спосіб, щоб усім і всюди було добре від діяльності — і дітям, і дорослим, і природі довкола.

Тепер, презентуючи це своє дітище, я займаюся улюбленою справою — мандрую! Мандрую станицями України, де у сонячних хусточках зустрічає мене великий дитячий народ — новаки, а також їхні мамі і татки, бабусі та дідусі, виховники та виховниці, знайомі та не знайомі мені люди. Дякую Чернівцям, Навірній, Івано-Франківську, Тернополю, Києву та Рівному за сприяння, теплий прийом і щастя зустрічі зі справжніми друзями!

Фото З. Удич

Новачки читають уривки з книжки під час презентації

Фото З. Удич

Новачки станиці Тернопіль на презентації книжки «Золота серединка»

пл. сен. Юрій Леськів, СМ

65 років на ниві пластової журналістики

Для молодшого чи середнього покоління пластунів різних країв ім'я Любомира Онишкевича передовсім пов'язане з журналом «Пластовий шлях», історією

цього видання в діаспорі та в Україні. Адже друг Любомир був членом редколегії ПШ у 1960—62 рр., 3 роки в 1970-х та головним редактором у 1980-х роках, а також повернув «Шлях» в Україну, незмінно виконуючи діловодство головного редактора протягом 20 років (1993—2013). Однак не кожен знає, що пл. сен. Любомир Онишкевич, СМ, виявив свій журналістський та редакторський хист у багатьох інших пластових виданнях.

А почалося все з редагування гурткового журналика «Під знам'ям чорного кота» юнацького гуртка «Чорні Коти» станиці Нью-Йорк (1949—1950 рр.).

Ось як про цей період пластування з Любомиром Онишкевичем згадує його давній побратим по куреню «Сіроманці» пл. сен. Ярослав Козак, СМ: «Вперше ми зустрілися, будучи старшими юнаками, у 1952 році. Це був табір неподалік Нью-Йорка, у Нерровсбургу, на посілості отців Василіян. Для мене це був другий пластовий табір. Крім нас з другом Любомиром, у булаві були майбутні «сіро-

і взірцево. Згадав це таборування, бо вже в той час було зрозумілим, що наш побратим має добру руку до писарства».

З переходом до УСП члени гуртка, а серед них і друг Любомир, у 1952 р. заклали основи старшопластунського куреня ч. 29 «Сіроманці». Курінь спеціалізувався у Пласті не лише на виховництві. Наукова, творча діяльність, видавництво, журналістика теж були дуже близькими для згуртованої в курені молоді. Отож, друг Любомир, один із засновників та найактивніших членів цього куреня, продовжив розвивати свої журналістські здібності.

Перелік видань, до створення і періодичної появи у світ яких безпосередньо був дотичним герой цієї публікації, чималий. Це легендарний сіроманський «Там-там» (редактор від 1955 до 1963 р.), курінний вісник «Аву!» (редактор у 1963—2000 рр.), журнал для УСП «Сфінкс» (редактор, 1958 р.), а опісля «До Висот» (1959—1961 рр.).

Коли нашу організацію відновлено на рідних теренах, для поширення інформації про її діяльність у 1996 році засновано газету «Український Пласт» (англомовна версія — «Ukrainian Scouting»). Редактором обох став Любомир Онишкевич. Його творчі проекти — це велика кількість пластових одноднівок, які виходили у 1961—2000 рр. Друг Любомир був співзасновником і очолив редакцію відомого і популярного в Пласті журналу «Юнак» (1963—1968 рр.).

■ ЮМПЗ-1962 на «Вовчій Тропі». Любомир і Лариса працюють як представники пластової преси, а син Всеволод допомагає

■ Любомир і Лариса Онишкевичі зі синами Всеволодом, Бояном та донечкою Ладой. Різдво 1968

манці» Ярослав Паливода, Юрко Ключас, а також Петро Содоль, Юрій Ференцевич — бунчужний. Любомир на таборі виконував діловодство писаря. Всі протоколи, накази ним були написані лаконічно

До слова, він настільки тісно пов'язаний з пластовою журналістикою та видавництвом, що цей вид діяльності вплинув і на його родинне життя. У 1958 році, під час 3-х Зборів КУПО в Ніягара Фоллс, позна-

■ о. С. Онишкевич у колі просвітян

йомився з Ларисою Залеською, редакторкою канадського журналу УСП та інших пластових видань. Тоді їх обрали співредакторами журналу УСП «До висот» (друг Любомир — від Пласту у США, подруга Лариса — від Канади). Незабаром одружилися. Так у 1961 році створилася міцна пластова сім'я. Подружжя Онишкевичів виховало троє дітей добрими громадянами і патріотичними українцями. І це, значною мірою, завдяки тому, що змалечку передали їм любов до Пласту. Син Всеволод нині є членом куреня «Орден Хрестоносців» (комп'ютерний інженер, магістр ведення підприємництва, спеціаліст планування великих проєктів); син Боян — теж «хрестоносець» (інженер, доктор наук, фахівець у ділянці штучного інтелекту), одружений з Оксаною Ласовською з «Перших Стеж»; донька Лада, також «стежинка», — у заміжжі за Андрієм Лещишиним з «Побратимів». Вона є докторкою археології, фахівцем у вивченні грецьких поселень Північного Причорномор'я. Онуки Руслан, Лукаш, Роман, Данило та внучка Софія беруть приклад з батьків, дідуса та бабусі, й успішно пластують.

Любов до всього українського, патріотичність, а ще плекання рідного слова, культури, традицій подружжям Онишкевичів та передання цих почувань і стилю життя дітям, онукам доволі легко пояснити. Відповідь криється у генеалогічному дереві.

Відомою постаттю української історії кінця XIX — початку XX ст. є дідусь Любомира Онишкевича о. Степан Онишкевич¹ — священник УГКЦ, парох сіл Хишевичі і Старі Купновичі Рудківського повіту, громадсько-культурний діяч, активний просвітянин. Був довіреною особою Івана Франка на виборах до австрійського парламенту, а згодом і сам став послом до парламенту у Відні як представник українства. Разом із Володимиром Охримовичем, Іваном Франком, Михайлом Грушевським та іншими відомими діячами заснував УНДП (Українську національно-демократичну партію) і належав до її найактивніших діячів. Від 1918 р. — посол Української Національної Ради ЗУНР у Станиславові.

З восьми дітей о. Степана троє воювали в рядах Українських Січових Стрільців та Української Галицької Армії. Серед них і батько друга Любомира Володимир.

Іван Онишкевич, член першого, ще довоєнного пластового відділу в Самборі, січовий стрілець, відбув російський полон, службу в УГА, а згодом, після здобуття вищої освіти у Відні, переїхав до Радянської України. Там пропав у концтаборах на Амурі.

По лінії матері дідусь друга Любомира теж був священником. Це о. Володимир Петрик, парох у м. Комарно, а згодом в с. Бабина на Самбірщині.

■ о. Степан Онишкевич

Обидва дідусі друга Любомира походили з давніх священничих родів.

Коли батьки юного Любомира — інженер Володимир Онишкевич та книговод Надія Онишкевич (з роду Петрик) — у 1949 р. ступили на американську землю, здавалося, життя почалося заново: в іншомовному середовищі, серед суміші різноманітних національних культур, у нелегкій праці для створення кращих умов побуту.

Але шістнадцятирічний Любомир в той час, маючи належне виховання і пам'ятаючи про родинне коріння, вже знав, куди рухатися, до чого стреміти. Віднайшов друзів-пластунів (бо до організації належав від 1947 року, ще перебуваючи на теренах Європи). Наполегливо здобував освіту, а відтак вдосконалювався як фахівець.

У 1955 році Любомир закінчив студії інженерії в Нью-Йорку, продовжував навчання в Массачусетському технічному інституті (MIT), досягнувши у 1957 році ступінь магістра, а 1962 р. дослідника (EE) у напрямку електроніки (1962). Працював як дослідник у лабораторіях Lincoln/MIT (1960—1963), RCA у Принстоні, Н. Дж. (1963—1990). У 1981 р. редагував

■ Батьки друга Любомира — Володимир і Надія Онишкевичі

«RCA News». Опісля цю інституцію переіменовано на «David Sarnoff Research Center». Там Любомир Онишкевич як менеджер очолював дослідну групу (1980—1994).

¹ У містечку Рудки на Львівщині, де парохом був о. Степан, діє курінь УПЮ ч. 81 ім. о. С. Онишкевича.

Булава табору юнаків у Нерровсбургу: Я. Козак, Ю. Клюфас, П. Содоль, Л. Онишкевич, Б. Сірий; присів Я. Паливода. 1952

Друг Любомир є автором понад 100 науково-технічних публікацій у різноманітних журналах, а також 36 міжнародних патентів з електроніки. Багато винаходів Любомира Онишкевича використано у комп'ютерному розвитку і телебаченні. За створене він отримав 6 нагород як дослідник року, а 1991 р. здобув золоту медаль («David Sarnoff Outstanding Achievement Award»).

Любомир Онишкевич — дійсний член НТШ і член Товариства українських інженерів, член Академії

інженерних наук України. Належачи до Асоціації електронічних інженерів (IEEE) та будучи членом Управи і президентом IEEE центральної частини Нью-Джерсі, в 1973—1976 рр. він був редактором видання цього товариства.

У громадському житті друг Любомир не обмежився виключно пластовою діяльністю. Захоплюється філателією. Тривалий час, від 1996 до 2011 рр., був редактором журналу українських філателістів «Trident-Visnyk», а від 2011 року редагує свій двотижневий листок новин про українську філателію «Ukrainian Stamp News». Виявив себе і як педагог. У 1972—1982 рр. викладав у Школі українознавства ім. І. Калинця в Трентоні.

Та все ж протягом тих довгих років пластова дружба і праця для розвитку організації для Любомира Онишкевича були визначальними. У різні роки в Пласті він був кошовим у Бостоні, станичним у Трентоні, членом Головної Пластової Булави (референт видань). Визнаний пластовий журналіст та редактор. За це відзначений орденами св. Юрія у бронзі та сріблі, двічі — в золоті.

Зараз Любомир та Лариса Онишкевичі мешкають у Колумбії (Мериленд). 3 лютого друг Любомир відсвяткував свої 81-і уродини. Незважаючи на вік, він і надалі залишається активним у редакції «Пластового шляху».

Отож, з нагоди 65-літнього творчого ювілею від усіх співробітників журналу бажаємо нашому довголітньому редакторові здоров'я, родинного затишку, а також творчого натхнення, і щоби перо завжди залишалося гострим. Чекаємо Ваших, друже Любомире, порад, думок про дальший розвиток «Пластового шляху» та цікавих публікацій!

Учасники ювілейної Великої ради «Сіроманців». У першому ряді з сіроманським тотемом — пл. сен. Любомир Онишкевич, СМ. Філядельфія, «Тризубівка», 30 червня 2012

пл. сен. Сергій Юзик, СМ

Пластове видавництво

Пласт завжди дбав про видавничу діяльність, підтримував і розвивав її. Зовнішні умови і обставини були переважно несприятливими для цього. Але завзяття, працьовитість і посвята тих, у чиїх руках була видавнича справа впродовж століття, варті нашої щирої поваги.

Перші випуски пластової преси і пластові посібники були видрукувані ще перед Першою світовою війною. В архівах сьогодні збереглися не лише примірники видань засновників Пласту д-ра Олександра Тисовського «Пласт» (1913 р.) і Петра Франка «Пластові ігри та забави» (1913 р.), а й пластові виказки членів першого пластового гуртка «Круки», примірники газетки «Пластовий табір», видруковані поліграфічним способом.

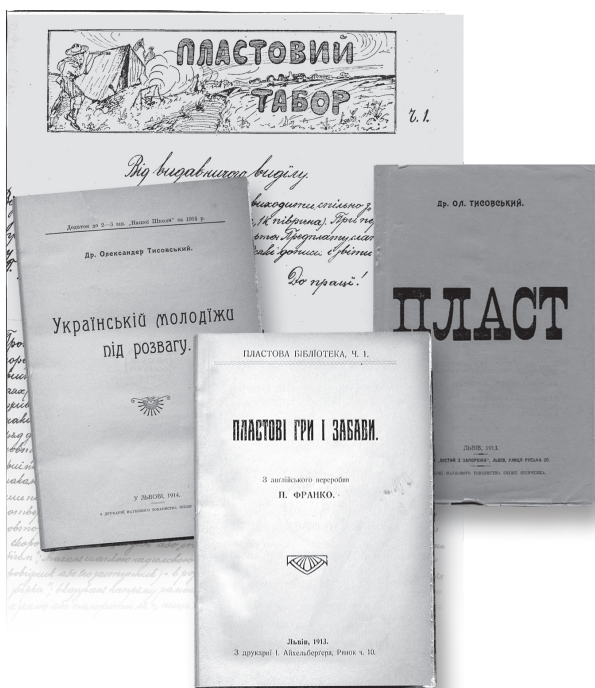
Після завершення війни і налагодження діяльності пластових підрозділів у Галичині і на Закарпатті відроджується й пластове видавництво. У 1921 р. накладом Верховної Пластової Ради у Львові вийшла у світ книга д-ра О. Тисовського «Життя в Пласті», а у Відні надруковано брошуру П. Франка «Як закладати пластові дружини». В тому ж році почав виходити журнал «Молоде життя». Загалом, «пластова бібліотека» налічувала в той час близько 20 видань і регулярно поповнювалася новими. Проте Пласт не завжди мав можливості вповні задовольняти свої видавничі потреби — чимало текстів так і залишилось рукописами або ж «ходило» поміж пластунів у вигляді зшитків чи блокнотів.

Органом нелегального Пласту (1930—1939) був журнал «Вогні», за часів німецької окупації — «Дорога»; у таборах Ді-Пі — пластові журнали «На сліді» і

«Молоде життя», «Пластун — Scout», «СКОБ» (1946—1959). Сьогодні ми можемо лише захоплюватись завзяттям і посвятою пластунів, які в нестерпних і жахливих умовах війни, переселення, у скрутних і непевних таборових обставинах змогли регулярно видавати не лише журнали, а й листівки, конверти, обіжники і матеріяли Пластового Конгресу.

В еміграції після Другої світової війни видавнича діяльність Пласту була найінтенсивніша, зокрема у 1957—1971 рр. У 1948 році в Мюнхені постало видавництво «Молоде життя», яке, крім видання юнацького журналу під цією ж назвою, відзначилось публікацією українського перекладу книги «Скавтінг для хлопців» засновника світового скавтіngu лорда Р. Бейден-Поуелла. Проводили видавництвом пл. сен. Володимир Козак (1954—1963), згодом пл. сен. Атанас Фіголь (до 1971 року). Окрім пластових посібників і часописів «Молоде життя» видало ще й низку наукових праць, публікацій НТШ,

а серед них як головне видання — Енциклопедія Українознавства. Інші видання — це «Нарис сучасної української літературної мови» Юрія Шереха. «Альманах фізичної культури» та низка інших публікацій, пов'язаних з Пластом чи то тематикою, чи тим, що автори були пластуни. Під час підготовки Енциклопедії Українознавства видавництво «Молоде життя» мало великі труднощі — редакційні й фінансові. Їх допомагали долати пластуни, зокрема члени куренів «Лісові Чорти» і «Ті, що греблі рвуть». Приміром, фінансову кризу вдавалося побороти за допомогою т. зв. «Акції-С» (допомога Сарселеві), яка знайшла позитивний відгук в українському громадянстві. Ця збірка забезпечила необхідними фондами видання Енциклопедії Українознавства. «Акцію-С» започаткував провід Пласту під керівництвом пл. сен. Кекилії Паліїв.

На американському континенті згодом видано основні пластові підручники: «Життя в Пласті» д-ра Олександра Тисовського, «Посібник зв'язкового», підготовлений авторським колективом авторитетних виховників, «Велика гра» д-ра Юрія Старосольського, чисельні історичні, методичні і мемуарні видання, матеріали Пластових Конгресів, співаники, ювілейні видання — т. зв. «жовті книжечки», багато ілюстровані альбоми про ЮМПЗ. Чимало цих видань вийшло у світ завдяки пл. сен. Миронові Баб'юку, багаторазовому діловоді видань ГПБ. А ще чудово підготовлені і по-мистецьки оформлені альманахи, листівки і одноднівки, різноманітні буклети тощо. Окремий напрям — видання старшопластунських і сеньйорських куренів, розквіт яких також припадає на шістдесяті-вісімдесяті роки ХХ століття. Книги пластунів, літераторів і науковців, видані українською мовою, часто ставали посібниками як для новачтва і юнацтва, так і для виховників.

Після розпорошення членства Пласту світом ще пекучішою стала потреба видання журналів для окремих уладів — новацтва, юнацтва і дорослих, які б сприяли утриманню одности і єдности Пластової організації у різних країнах поселення.

Ілюстрований місячник для новацтва «Новак» почав виходити в 1945 р. в Німеччині. По короткій перерві після переселення журнал почав виходити під назвою «Готуйсь»: від 1954 р. в Нью-Йорку, а від січня 1971 р. до середини 1990-х — в Торонті. Журнал виконував важливу функцію сполучника поміж новацтвом у шістьох країнах, допомагав виховникам матеріалами — літературними на актуальні теми, перекладами, спонукав дівчату до творчості. В журналі, крім літературного матеріалу, були сторінки мовних ігор, сторінки для малят, хроніка, листування, майстерки, рисунки-малюнки, дитяча творчість — т. зв. «перші спроби». Усього вийшло близько чотирьох сотень чисел журналу «Готуйсь». З часу відродження Пласту в Україні «Готуйсь» тиражувався для українського новацтва у пластовому видавництві «Лілея» в Тернополі.

«Юнак» (попередня назва «Молоде життя») — це ілюстрований місячник, який виходив у 1946—1949 роках в Німеччині, 1950 р. в Канаді, в 1951—1959 роках у США, а з 1963 р. відновив появу в Канаді, де виходив до середини 2000-х років. Не можна не згадати тут його найвідоміших редакторів: пл. сен. Любомира Онишкевича і пл. сен. Оксану Закидальську, багатолітню невтомну редакторку журналу в дев'яностих-двотисячних роках. «Юнак» завжди реагував на виклики часу, намагався бути цікавим і корисним своїм читачам. Журнал інформував про життя і працю юнацтва, об'єднував пластову молодь, у ньому завжди були «спроби молодого пера», дописи до хроніки, рецензії на прочитані книжки, на нові музичні платівки, репортажі з таборів, мандрівок тощо. Колишні юнаки — співробітники «Юнака» — зі своєю творчістю вийшли на сторінки загальногромадської преси. Чимало відо-

мих журналістів, письменників і поетів дебютувало свого часу в «Юнаку». На початку 1990-х журнал «Юнак» кілька років тиражувався в Україні.

Варто згадати періодичні видання «Вогонь Орлиної Ради» (для виховників УПН) та «В дорогу з юнацтвом» (для виховників УПЮ), які протягом десятиліть допомагали і допомагають пластовим виховникам організовувати виховну роботу на високому рівні, служать майданчиком для обміну досвідом і новими розробками.

«Пластовий шлях» — кварталник, журнал дорослого членства Пласту і Пластприятю. Він почав виходити ще у Львові 1930 р., з'являвся з перервами в Німеччині, а 1966 року відновив появу в Торонті й виходив там до 1992 року. Понад 20 років «Пластовий шлях» виходить в Україні. До цього часу вийшло 176 чисел. У них віддзеркалене не тільки життя і праця Пласту, а й зміст «ідеологічного напличника», з яким мандрували пластуни Україною, мандрують тепер у багатьох країнах світу. В журналі знайдемо підсумування і підтвердження пластових ідеалів, які вже понад століття однаково, хоч тепер при дуже відмінних обставинах, слугують пластунам за дороговкази на всіх життєвих закрутах. Багато десятиліть провадив редакцією пл. сен. Любомир Онишкевич. Завдяки його професіоналізму, великій посвяті і жертвовності, вмінню залучити фахових співробітників і дописувачів «Пластовий шлях» став сучасним поважним виданням, гідно долав всілякі перепони, які раз по раз перед ним поставали.

Відродження Пластової організації в Україні спричинило бурхливий розвій пластового видавництва. Газета «Цвіт України», а згодом ще «Котигорошко», «Команда», «Провідник суспільства», різноманітні видання станиць, бюлетені й обіжники КПС на початку 90-х слугують і як інформаційні видання, і як джерело методичних матеріалів та порад для виховників. Цей час характерний активним пошуком нових ідей, форм і форматів видань. Якийсь час в Україні ще тиражуються діаспорні видання, на зміну пропонуються

розробки українських пластунів: кварталник «В до-рогу» (для виховників УПЮ), журналіки для новачтва, кілька посібників з практичного пластування, історичні, краєзнавчі, філателістичні, рекламні видання, підготовані старшопластунськими куренями. Деякий час видається англomовний інформаційний бюлетень «Ukrainian Scouting», який розсилається в центральні офіси скавтських організацій всіх країн.

Столітній ювілей скавтингу і Пласту стимулювали появу нових видавничих проєктів. Останніми роками видано декілька серйозних історичних книг і розвідок, перекладів скавтських посібників, серії видань для юнацтва та виховників.

Розвиток комп'ютерних технологій, поширення Інтернету і бурхливий розвиток сучасних засобів комунікації, здавалось би, мали витіснити або, принаймні, відтіснити на маргінес звичне для нас «класичне» видавництво. Однак виглядає, що нові технології сьогодні не лише сприяють досягненню тих цілей, які завжди намагались вирішити пластове видавництво, а й дають змогу полегшити цю роботу, зробити її набагато якіснішою, пропонують нові, інтерактивні, часто незвичні форми. Приміром, електронні обіжники, газети, журнали і книги тощо. А редакції теперішніх пластових книг та журналів складаються переважно з пластунів із різних країв, бо ж тепер вони всі можуть працювати чи комунікувати між собою безпосередньо і, в той сам час, буквально миттєво обмінюватися інформаціями і матеріалами, реалізуючи той чи інший видавничий проєкт.

Підтвердженням цієї думки є чудові пластові видання, підготовані до 100-літнього ювілею Пласту.

Початок нового століття пластової історії ставить перед нами нові виклики, відкриває нові обрії і дає нові можливості. Мусимо їх добре осмислити, проаналізувати і виробити стратегію. Тішить, що є багато цікавих ідей, задумок і чимало завзятих, творчих, працюючих пластунів, які, я впевнений, ці проєкти невдовзі реалізують.

*За надані матеріали автор дякує
Музею-архіву пластового руху*

пл. сен. Петро Содоль, ЛЧ

Золотий ювілей «Лісової школи»

У 2014 році минає 50 років від формального створення «Лісової школи» і проведення першого табору.

Тоді, на початках 1960-х років, в Америці і Канаді відчувалася потреба осучаснити вишколи виховників юнацтва, зокрема піднести рівень якості керівництва пластових таборів. Про це йшли гарячі дискусії на пластових з'їздах та нарадах, мабуть, усіх куренів УПС. Дехто писав листи з конкретними пропозиціями. Один такий лист 1962 року надійшов від Яреми Весоловського (званого як Ярکو). Ярکو був людиною ініціативною і авторитетною — засновник і провідник куреня «Лісові Чорти» від 1922 р.; співорганізатор Верховного Пластового З'їзду у 1924 р.; ініціатор, головний організатор і бунчужний першого інструкторського табору на Соколі в 1926 р. під кермою полковника Івана Чмоли.

Ярема Весоловський

Лист Яркі був адресований тільки керівництву «Лісових Чортів», провідником яких на той час був Мирослав Раковський (усім відомий як Вуна). У листі була пропозиція організувати і провести табір спеціального характеру для вишколу провідників пластових таборів. Такий табір мав би бути повністю самовистачальний і відбуватися у відлюдній місцевості. В таборі були б практичні заняття і строга військова дисципліна.

Прочитавши цього листа, Вуна зразу зацікавився проектом і особисто взявся за це діло.

Юліан Крижанівський

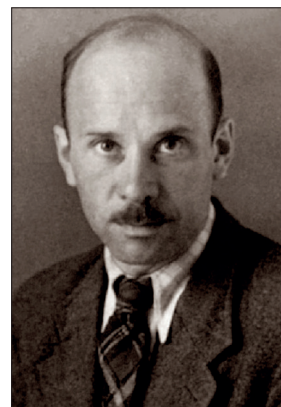
Треба згадати, що Вуна також належав до непересічних пластуни, активних на всіх щаблях організаційної структури Пласту. В 1925—33 рр. він студіював у Данцігу, товаришував з Романом Шухевичем; належав УВО. В діаспорі став першим станичним Нью-Йорка, опісля Дітройта, згодом головою КПС, членом ГПР і ГПБ. За характером це була дуже скром-

на особа, яка не намагалась опинитися у «владі». Його треба було намовляти і переконувати взяти на себе якесь діловодство. Виконуючи кожну функцію, він завжди старався дипломатично досягнути консенсусу, щоб дійти до якоїсь мети чи виконати завдання. Отже, підхопивши ідею Яркі, Вуна взявся до організації діла. Після приблизно півторарічної копіткої підготовки відбувся перший Міжкrajовий вишкільний табір (МВТ) в часі від неділі, 28 червня, до суботи, 11 липня 1964 року.

Назва «Лісова школа», з'явилася в процесі підготовки вишколу. Дискусій щодо неї не було, назва всім сподобалася. Десь 30 років пізніше з'явилася інформація, що у 1921—1938 рр. у тодішній Чехо-Словаччині вишкільні табори скавтамастрів звали «Лісна школа» (чеською мовою). Пластуни Закарпаття у 1935—1938 рр. організували вишкільний табір для своїх скавтамастрів під назвою «Лісова школа».

1964 р. місце на «Лісову школу» знайдено у горах Кетскіл поблизу відомого вакаційного містечка Гантер у стеїті Нью-Йорк. Це невелика площа, що прилягає до річки Скогарі, яку треба перейти, щоб зайти до табору. Тоді ця земля була власністю двох «лісових чортів» — Михайла Пежанського та Володимира Хамули. Згодом вони передали право власності Пластовій Фундації в Нью-Йорку, яка і нині є відповідальною за цю землю. Крім «Лісової школи» тут часом також відбувається «Школа булавних», КВТ чи інші табори.

Мирослав Раковський

Василь Палієнко

Творцем вишкільної програми «Лісової школи» був Юліан Крижанівський. Він належав до тої трійки, якій завдячуємо створення та існування «Лісової школи», — Ярکو, Вуна, Юлько. Це була людина скромна. Де б він не був, виконував обов'язки писаря, а якщо й не був писарем, то все одно завзято щось писав. Починаючи від 1953 р. він цікавився таборовою тематикою. Згодом його писання про табори були зібрані в одну книжку під назвою «Пластові табори», яку офіційно видала КПС США. Книжка стала обов'язковим читанням для усіх членів провідів таборів для юнацтва США, мабуть, від 1964 р. Отже, Юлько підготував особливо докладну програму на письмі на кожну годину занять для «Лісової школи» у 1964 р., опісля повторював це наступні десять років. Все це він робив після ґрунтовних кореспонденційних консультацій з інструкторами.

Для втілення програми «Лісової школи» був дібраний особливо досвідчений (у віці 26—39 років) провід вишколу під кермою Василя Палієнка (майбутнього ініціатора і редактора книги «Посібник Зв'язкового» та Голови ГПБ). В часі табору треба було робити деякі корективи у підготовленій програмі і відповідно встановити структуру і ритм занять. Два тижні інтенсивного практичного пластування з окремим наголосом на взаємній співпраці і провідництві пройшли успішно. І це все вдалося зробити без військової дисципліни, хоча комендант і його заступник були військовиками.

Загалом, «Лісова школа» відбулася 53 рази: 33 в Америці, 19 в Україні, 1 в Австралії. Пластунів, які скористали з цього вишколу, числиться 960. Вони знаходяться в усіх країнах, де активно діє Пласт: США, Україна, Канада, Австралія, Німеччина, Ар-

■ Ювілейний конверт 50-ліття ЛШ

гентина, Англія, Польща. Учасників, які академічно вирізняються (здобули оцінку «визначно»), вписують до Золотої Книги як першунів. За останні 10 років з терену США і Канади першунами записані: Адріян Подпірка, Лев Галібей, Дмитрій Гриців, Лукаш Мончак, Андрій Зварич, Дем'ян Коломиєць, Назарій Дубас, Оріян Шкробут.

Для відзначення золотого ювілею на традиційному місці, у горах Кетскіл, від 21 червня до 4 липня 2014 р. відбудеться МВТ «Лісова школа» ч. 54-2014 під досвідченою командою пл. сен. Любомира Домашевського, V. Додатково планується в суботу, 28 червня, відбутися зустріч та святочне прийняття з нагоди Золотого Ювілею «Лісової школи» у Ґражді, біля Церкви св. Івана Хрестителя, Гантер, НЙ.

Запрошуємо всіх зацікавлених та абсолювентів з минулих років заглянути на www.LisovaShkola.org.

■ Учасники та провід «Лісової школи» з комендантом пл. сен. Петром Сододем, ЛЧ (посередині), 1967

Андрій Сова

Професор Іван Боберський про Пласт

■ Іван Боберський, 1932

У попередньому числі журналу «Пластовий шлях» згадано, що 2013 року Львівщина відзначала 140-ліття видатного педагога, діяча української національної фізичної культури, теоретика, практика та фундатора фізичного виховання та спорту, розробника української спортивної та військової термінології Івана Боберського.

Іван Боберський стояв біля витоків Пласту. Він разом зі своїми учнями, зокрема Петром Франком, Олександром Тисовським, Степаном Гайдучком, Мироном Федусевичем та іншими, доклав великих зусиль до створення, популяризації та розвитку пластового руху у Львові, в Галичині та за кордоном. Значним чином цьому сприяли статті Івана Боберського. Серед них є чимало присвячених українському Пласту та англійському скавтіngu. Особливу увагу привертає публікація професора Івана Боберського під назвою «Пласт». Вона вийшла друком в календарі організації «Сокіл-Батько» у Львові (Календар «Вістий з Запорожа» на 1914 рік. — Львів: Наклад редакції «Вістий з Запорожа», 1913. — С. 72—77). Стаття, незважаючи на невеликий обсяг, містить чимало цікавої інформації про Пласт, методику його роботи,

обов'язки членів тощо. Пласт, на думку Івана Боберського, мав «виобразувати горожан і оборонців вітчизни. Є се забава в державу і оборону. Молодіж заздалегідь збирає досвід і силу, щоби прийти в поміч кожному ближньому і в поміч вітчизні».

Нижче публікуємо статтю Івана Боберського про Пласт. Її подано із збереженням лексичних і орфографічних особливостей (за винятком заміни давнього правописного «ї» на «і»). Стаття має важливе наукове та популярне значення. Вона є цінним історичним джерелом, що дозволяє доповнити історію Пласту до Першої світової війни.

Пласт

Членом чи членицею в «Січи» або в «Соколі» може стати лише та особа, що має скінчених 18 літ. Хлопці і дівчата нижше 18 літ не є в товаристві «членами», лише «учениками» або «учасниками». Для того можна перевести при «Січи» або при «Соколі» устрій молодіж, званий «пластовим устроєм».

Так само, як «Січ» і «Сокіл» мають на цілі зробити тіло здоровим, а дух енергійним і шляхотним, до такої самої цілі стремить пласт.

Устроєм пласту може зайняти ся начальник товариства або котрий небудь член, який зголосить ся добровільно, або навіть чоловік, що не належить до товариства, але має охоту зайняти ся пластом.

Сей чоловік мусить обзнаномити ся докладно з цілю пласту і єго напрямом, прочитати потрібні до того книжки, але мусить мати вроджений хист до пласту, а ще ліпше, коли мав вже досвід з своєї військової служби. Впорядчик пласту списує «прихильників» пласту в «Пластову книгу» і ділить на «гуртки» по 8 хлопців. Кождий гурток вибирає собі найсправнішого прихильника на «провідника».

З початку відбувають ся гутірки про пласт. Впорядчик поясняє цілі і обов'язки пласту. По викладі наступають запити слухачів про подані гадки. Гутірки лучаться з практичними вправами.

З часом наберуть прихильники відомостей і досвіду. Впорядчик визначає по двох або трьох місяцях іспити з пласту, які сам переводить. Коли іспит добре випав, стає «прихильник» «учасником». Че-

рез дальші вправи і іспити з пластового знання стає «учасник» «розвідником», а опісля «пластуном».

Точний перебіг вправ і іспитів, докладні вказівки про устрій пласту подав Др. Ол. Тисовський в книжці «Пласт», яка вийшла накладом «Вістий з Запорожа» в ціні 60 сот. Без тої книжки немислимий ніякий початок сего прегарного устрою, що розбуджує в молодіж почуте чести і енергію.

Пласт має виобразувати горожан і оборонців вітчизни. Є се забава в державу і оборону. Молодіж заздалегідь збирає досвід і силу, щоби прийти в поміч кожному ближньому і в поміч вітчизні.

Пластуни мають слідуючі обов'язки і занятя, щоби розвинути тіло, духа і душу:

1. Пластун дбає про порядок і чистість свого одягу, гартує своє тіло руханкою, змагом, стрільням до цілі, прогулками, руховими грами, купілею, старає ся бути все веселим мимо труду і умученя, не уживає ні алкоголю, ні тютюну, глядить на міру в їді і добрий стан зубів, дбає під кождим зглядом про рівновагу в здоровлю тіла і душі.

2. Чоловіче достоїнство, честивість (амбіція), стремління до досконалости, помічність, чемність, вічливість, милосерде, щедрість і ощадність, порядок, відвагу, лучність, карність виховує в собі пластун постійними «добрими ділами» в наведених напрямках. Щоби ратувати других в нещастю, umie пластун нести наглу поміч підчас пожару, повени, при потапаню, зломаню ноги або руки, отроєню. Пластун хоронить звір'ята перед жорстокостию.

3. Пластуни стараються спам'ятати собі ціхи околиці, в котрій знаходяться, щоби все могли знати, де вони є, і легко знайти найліпшу дорогу. Треба вишукати дорогу, а також уміти тою самою дорогою вернути, чи в полонині, чи в лісі, чи в місті. Розуміти положення сонця, положення зьвізд, позначки слоти, бурі, щоби після того вибрати час і напрям дороги. Перейти через гущавину і через bagno, через терне і через паркан, хідлями через ріку, але також вибудувати лавку або міст понад яругу, збудувати кладку або тратву. Йти пішки, але уміти відбудувати дорогу також верхом, на ровері, на човні, на лещетах, на совгах, передістатись через ріку вплав, перескочити через глибокий рів, видрапати ся на смереку, щоби розглянутись по околиці.

Треба знати здоровність одягу до походу, здоровність обуви. Які онучки, які черевики? Що робити, щоби не підбити ся? Як пити воду і як відпочивати, щоби не захорувати підчас походу? Як йти, щоби довго йти?

Треба околицю і дорогу не лише собі спам'ятати, але треба уміти їх нарисувати, щоби такий начерк міг придати ся пізніше також другим. Рисувати мапи, читати мапи. Ужити бусолі (магнетичної ігли).

4. Належить загартувати тіло, щоби можна спати в наметі, на свобіднім воздуху, без простуди. Жити в таборі, незалежимо від кухні, комори, прачкарні, незалежимо від слуг, від кравця, шевця, теслі, коваля, пекаря, рубача. Назбирай ріща, запали огонь, звари кашу, заміси і спечи хліб, зїдж, щось наварив. Вичисти горнятка, ложки, ножі і вилки. Збудуй колибу чи шатро, зроби добру підстилку, щоби ні студінь, ні дощ, ні вітер не зашкодили тобі підчас сну. Здоровність одягу, поживи, напою, шатра, постелі на свіжій воздуху, в студінь і горячо, в слоту і погоду, в день і в ніч.

Зробити і направити собі все самому без помочи заводових і платних ремісників, чи се є урванна линва, чи попсуге човно, чи роздертий локоть. Жити Індіянина в преріях! Жити Робінзона на самітнім острові! Жити во-
 яка в таборі далеко від домашних вигід!

5. Знати відрізнити рослини їдомі від отруйних, знати птахи і звірята, уміти підходити, розпізнавати їх сліди і на них полювати, знайти воду, роздобути собі поживу, зробити собі знаряди, потрібні до роботи.

6. Спостережи за-
 здаlegідь небезпеку, яка загрожує таборови. Чуйностю унеможливити противникови напад. Підійти ворога, вислідити его криївки,

визискати гомін, шелест, запах, сліди, щоби розпізнати напрям его дороги, оцінити силу і слабкі сторони ворога. Затерти власні сліди. Видіти, а не дати ся видіти. Принести до свого табору точний звіт або навіть начерки з бачених подробиць. Подати

Світлина з архіву Степана Гайдучка

Учительський відділ товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Провідник відділу професор Іван Боберський, Степан Гайдучок, Тарас Франко, Омелян Гузар, Петро Франко, Іван Ігнат, Олександр Довбенко, Ігор Федів. Весна 1913

при помочи знаків хоругвочками вістку або приказ дальше. Уміти телеграфічну азбуку.

7. Знати історію України, її розвій, її визначних людей. Уміти географію України. Розуміти обовязки добрих горожан.

8. Пластун знає устрій пласту, перебіг іспитів, припис для одягу і поведення, відзнаки, знаки, обовязки.

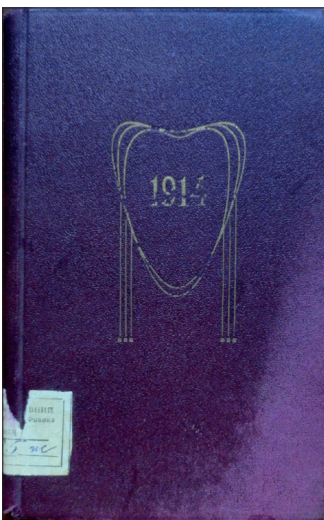
Крім підручника Д-ра Ол. Тисовського закупити належить: «Пластові гри і забави», Петра Франка, за 50 сотиків, і «Пластову виказку» за 10 сот. Всі три книжочки мусять мати кожний пластун, коли хоче розуміти свою річ.

Пластовий устрій в повних розмірах може перевести шкільна молодіж як найсвобіднійше підчас вакацій. Тоді зможе вихіснувати свобідний час на загартоване тіла, розбуджене енергії, вироблене солідарности і організаційного змислу. Се буде розумне доповнене шкільної науки, яка подає теоретичне знанє, але не дає підприємливости, рухливости і практичности.

Належить зробити звіди по цілім краю, по рівнинах, по горах, полонинах і ріках. Вести таборне житє, не користаючи з гостинности других, і пізнати точно свій край.

Пласт є лиш розривкою, коли сповнили ми свої заводові обовязки. Школяр не може посвятити весь свій час пластови коштом шкільної науки. Пластун стремить до рівноваги обовязків в своїм житю і старає ся їх точно виповнити, щоби виховати себе на солідного і характерного члена суспільности.

При основаню і веденю пластових гуртків при «Січах» і «Соколах» належить відносити ся з просьбою о вказівки і поради на адресу «Пластовий впорядник» при Вп. п. Др. Ол. Тисовський, Львів, І. гімназія, ул. Льва Сапиги.

Календар «Вістий з Запорожа» на 1914 рік. Львів, 1913 р. Видання «Сокола-Батька»

ст. пл. Юля Кокоячук

Як змінювався пластовий однострій

Однострій є одним з характерних елементів кожної скавтської організації. Це одяг, який для стороннього спостерігача засвідчує належність особи до організації та інформує про вміння та заслуги цієї особи, сприяє залученню до організації нових членів та прихильників. Для того, хто однострій носить, він також підтверджує дотримання принципів скавтіngu, дисциплінує, об'єднує, стимулює до праці над собою.

Автором першого однострою для хлопців-скавтів був засновник скавтіngu — Бейден-Поуелл. Без сумніву, військовий фах засновника скавтської організації вплинув не лише на систему виховання скавтів, а й на їхній одяг. Перший однострій був аналогом одягу вояків південно-африканської поліції початку XX ст. [1]. Він складався з сорочки та шортів з вовняної тканини кольору «хакі», гетрів, крилатого капелюха та хустки. Слід зазначити, що такий одяг суперечив моді того часу, але, завдяки свободі рухів та зручності, які він забезпечував, скавтський однострій набув великої популярності серед хлопців (подібний одяг почали використовувати навіть у школі) [2].

Однострій з незначними видозмінами швидко поширився Європою, а також іншими континентами. Пізніше одяг скавтів намагалися підпорядкувати моді воєнного та післявоєнного часу, і лише з 80-х років XX ст. цей одяг почали виготовляти з урахуванням вимог часу та напрямків моди. У 1981 р. відомий американський модельєр Оскар де Ла Рента розробив однострій для американських скавтів, який поєднував сорочку піщого і шорти зеленого кольорів. Модельєр запропонував також використовувати бейсболку, гетри кольору «хакі» з червоними смугами у верхній частині та червоні петлі, що одягалися на погони [2]. Останні зміни в однострої скавтів США відбулись у 2008 році, коли його почали виготовляти з новітніх матеріалів трьох видів: Cotton Rich Poplin (67% бавовна, 33% полієфір; матеріал має високі гігієнічні показники та не мнеться) — для виготовлення сорочок; Cotton Rich Canvas (67% бавовна, 33% полієфір; матеріал довго не зношується та не забруднюється) — для виготовлення штанів та шортів; Supplex Nylon (м'який бавовняний матеріал, що швидко висихає та гарантує захист від сонця) — для виготовлення сорочок, шортів і штанів.

Проект першого українського однострою був розроблений для Пласту Петром Франком за англійським зразком у 1913 р. Питання про власний однострій постало на першому пластовому з'їзді

6 квітня 1913 р., на якому було обрано комісію у складі Олександра Тисовського, Петра Франка та Михайла Залужного. Завданням цієї комісії було виготовлення проектів відзнак для однострою пластунів. Створений тоді однострій складався з сорочки, штанів чи шортів з поясом, підколінків «сиво-попелястого» кольору, капелюха кольору «хакі» та краватки. До однострою додавався сірий наплечник, ніж, компас, свіщик, палиця, черевики, білизна, їжа, фляга на воду, торба на хліб. Кожен пластун обов'язково намагався мати всі елементи однострою. У дітей, які не входили до організації, одяг пластунів викликав велике захоплення [3].

Внаслідок активної роботи над удосконаленням однострою пластунів протягом 1921—1927 рр. («Правильник про пластовий однострій, пластові відзнаки» Я. Веселовського, 1921 р., «Однострій пластунів», 1922 р. [4], «Припис про однострій пластунів», 1925 р., «Припис про пластовий однострій», 1926 р. [5], «Пластовий однострій», 1927 р. [6]) поступово було сформовано загальний образ українського скавта — пластуна [7, 8]. Вже у 1922 р. розроблено вимоги до зовнішнього вигляду дівочого пластового однострою. У ч. 9 «Записок українського пластуна» «Пластовий однострій» [6] визначено вимоги до однострою та відзнак пластунів, пластунок, провідників Пласту, новиків і новичок. Однострій пластунок складався з блузки, спідниці, шароварів (вид панталонів — *ред.*) довжиною вище колін, панчіх, куртки з бічними накладними кишенями, взуття, шапки, а пластунів — із сорочки, шортів, капелюха та плаща кольору «хакі», хустки, свєтра, ремєня та взуття. Провідники Пласту, окрім сорочки (блузки), штанів (спідниці), використовували краватки та френчі. Згідно з останнім правильником, одностроєм новиків була сорочка, шапка, штани (до колін), панчохи, взуття та пояс. Однострій новичок складався з капелюшка, блузки, спідниці та панчіх.

Після заборони Пласту у 1930 р. про будь-яке нормування однострою говорити не доводиться. Вже в діаспорі, 1955 р., Головна Пластова Булава прийняла нові «Приписи про пластовий однострій і відзнаки» [9], згідно з якими головним убором новацтва став берет, а юнацтва — пілотки, також визначено вимоги до пояса з круглою пряжкою із зображенням пластової відзнаки — «лілейки» [10].

Вагомі та актуальні до сьогодні зміни в однострої відбулися в 1975 р., що зафіксовано в «Правильнику про пластовий однострій і відзнаки», затвердженому 6-ми Зборами КУПО [11]. Згідно з правильником, однострій пластунів виготовляється з напівбавовняної тканини, колір елементів пластового однострою визначається номером відповідно до палітри ниток для вишивання DMC. Однострій для хлопців склада-

ється з сорочки (з довгим чи коротким рукавом, залежно від сезону), гетрів та шортів зеленого кольору (взимку дозволено використовувати довгі штани), капелюха, хустки та відзнак. Водночас однострій для дівчат складається з блузки тілесного кольору, яка за формою і конструктивно-декоративними елементами схожа на сорочку хлопців, і шестиклинної спідниці коричневого кольору (коричневого сарафана для новачок; в певних випадках дозволяється використовувати шорти-спідницю та штани), а також гетрів, беретки, хустки та відзнак [11].

Незважаючи на те, що Пласт є організацією, що об'єднує хлопців та дівчат, їхні однострої виготов-

ляють із тканин різних кольорів. Ця традиція досі збережена в одностроях країн з найбільш тривалою історією скавті́нгу, таких як Великобританія, США, Польща та Україна.

Аналіз розвитку пластового однострою підтверджує його традиційність, що обов'язково повинна враховуватись при подальшому вдосконаленні цього одягу. Водночас, з огляду на те, що Пласт плекає прогресивну молодь, активну не лише в громадській діяльності, а й в науці та техніці, пластовий однострій потрібно виготовляти відповідно до сучасних технічних можливостей та новітніх напрямків у проектуванні та виготовленні одягу.

Фото В. Стебницького

Фото В. Стебницького

Пластовий однострій в Україні. 2012

Література

1. Байден-Павелл. Пластування для хлопців. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1999. — 300 с.
2. Wagner C. Historical Boys' Uniforms: [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://histclo.com/Youth/youth/intro.htm>
3. Сова А. О. Символіка українських молодіжних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт та «Луг» у Галичині (кінець XIX століття — 1939 р.): дис. ...канд. іст. наук: 07.00.06. — Львів, 2008. — 240 с.
4. Однострій пласту́нів. Записки українського пластуна, ч. 6. — Львів: Багаття, 1922. — 8 с.
5. Припис про пластовий однострій. Записки українського пластуна, ч. 7. — Львів: Багаття, 1926. — 13 с.
6. Пластовий однострій. Записки українського пластуна, ч. 9. — Львів: Багаття, 1927. — 14 с.
7. Дещо про пластову організацію. // Молоде життя. — 1921. — Ч.1. — С. 1—2.
8. Франко П. Як закладати пластові дружини. — Відень, 1922. — С. 70—82.
9. Постанова Головної Пластової Булави з дня 26 лютого 1955 про Український пластовий однострій і пластові відзнаки // Пластові вісті. — 1955. — Ч. 3. /15/ — С. 2—14.
10. Кокоячук Ю. Б. Історичні аспекти та перспективи проектування українського скаутського однострою // 100 років українському скаутингу: історія та перспективи розвитку: тези доповідей всеукр. наук-практ. конф., 8—11 листопада 2012 р. — Київ, 2012. — С. 26—28.
11. Правильник про пластовий однострій і відзнаки. Частина перша. Пластовий однострій. — 1975. — 23 с.

пл. сен. Ольга Свідзинська

Залишитись живим

Є люди, які з неймовірною легкістю заокруглюють до більшого число жертв і полеглих, для яких однаково, 30 полягло чи 300, 20 тисяч закатовано чи 25. Ніби чим більша цифра, тим історія виглядатиме переконливішою! Але ж за цифрами — конкретні людські життя. Чиїсь батьки і діти, чиїсь відкриття, наукові праці, досягнення. Чиїсь радості, скорботи, чийсь біль, чиєсь щастя... Система не стане більш чи менш злочинною від кількості жертв, кат залишиться катом, незалежно від того, чи він замордував тисячу осіб, чи «лише» десять.

В реєстрі пластуниів, що загинули у збройній чи підпільній боротьбі за Україну в ХХ столітті, ще й досі залишаються імена тих, чия доля точно не встановлена. Щоразу, коли дивишся на знаки питання на місці дати загибелі, коли читаєш стандартну фразу «подальша доля невідома», в серці спалахує вогник надії: а може, таки живий? А може, ми погано шукали? І, часом навіть від почуття безнадії, починаєш пошук спочатку...

■ Курінь «Чота Крилатих» мандрує Альпами. 1947

Історія «Чоти Крилатих» говорить, що курінь «був заснований 1946 р. в Авґсбургі (Німеччина), де після Другої світової війни опинилася велика кількість українців. Серед засновників куреня згадуються Адам Антонишин, Володимир Гайдук, Степан Петелицький, Микола Ластович, Володимир Гриньків, Василь Кушнір, Мирослав Шмігель, Дмитро Штогрин, Михайло Юзенів, Микола Васирик, Володимир Горський, Онуфрій Цабанюк та інші». Члени куреня зберігають пам'ять про трьох своїх побратимів, які, за твердженням «крилатих», «ще в 1947 році перейшли із Західної Німеччини в Україну, щоб взяти безпосередню участь в нерівній боротьбі українського підпілля з російсько-большевицькими окупантами». Це були Михайло Романів («Ворон»), Микола Ластович («Чайка») та Петро Вірстюк («Со-

кіл»). На їхню честь названо ключі УПС та УСП куреня «Чоти Крилатих».

Про долю Михайла Романова і Петра Вірстюка невідомо нічого. Так само, як досі не встановлено, чи справді вони пішли через кордон в Україну і коли це було. Натомість про Миколу Ластовича згадувалося, що був спійманий і потрапив до радянських концлагерів. Один із нині живих засновників куреня, Дмитро Штогрин, стверджує, що Ластович ходив на схід двічі: «Ще треба уточнити, що Микола був відправлений до України два рази; перший раз його зловили на польсько-німецькому (Східної Німеччини) кордоні і як єврея-спекулянта (яких тоді було багато) завернули до Авґсбурґу».

Степан Бакай з Канади свідчив, що його брат Йосип, який був ув'язнений в Інті, Норильську і Караганді, зустрів в концтаборах «Миколу Ластовича, якого ОУН з переселеного табору в місті Авґсбурґу (Німеччина) послала в Україну, а тут він потрапив до рук НКВД. Опинившись в одному концтраку, Ластович приніс вістку про ситуацію в Європі та світі». Як зараз з'ясувалося, Степан Бакай був близьким другом Миколи Ластовича і писав про нього в книзі «З Княздвором у серці» (Коломия: Вік, 1997).

Згодом в газеті «Наше слово» (видавець — Об'єднання українців у Польщі) з'явилася серія публікацій польського історика Ігоря Галаґіди під загальною назвою «Жертви «Зенона»». Зокрема, він коротко згадує там про перебування на території Польщі оунівця Миколи Ластовича на псевдо «Багнистий».

Вже зараз завдяки історикowi Володі Морозу змогла ознайомитися з повним текстом книги Ігоря Галаґіди (Halagida I. Prowokacja Zenona. — Warszawa, 2005). Це ґрунтовна монографія, присвячена діяльності Леона (Леоніда) Лапінського (псевдо в ОУН — «Зенон», аґентурне псевдо, надане польськими спецслужбами — «Богуслав»). Саме через «Зенона» наприкінці 1940-х — на початку 1950-х велися всі зв'язки Закордонних Частин ОУН з Україною, а «Зенон» як аґент МВР (Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego) контролював усі інформаційні і людські потоки.

До рук «Зенона» потрапив у вересні 1950 року й Микола Ластович, який з наказу Богдана Підгайного-«Аскольда» перейшов німецько-польський кордон із завданням збирати інформацію про військові формування, розташовані на території соціалістичної Польщі. Як впливає зі звітів агента «Богуслава», що їх опрацював п. Галагіда, Микола Ластович не завжди довіряв «Зенону». Зрештою, приблизно через рік Богдан Підгайний поставив вимогу відіслати Ластовича назад до Німеччини, чого «Зенон» не міг допустити. У звітах своїм провідникам в МВР він відкрито писав, що Ластович, потрапивши на Захід, може посіяти підозру і навіть викрити агента «Зенона»-«Богуслава». Польським спецслужбам це було невігідно, тож вирішено було інсценувати «випадкове» затримання Ластовича на кордоні, причому чужими руками — групу відправлено в Німеччину через Чехію. Ластовича і двох його супутників (Євгена Марчака-«Малого» та Івана Сенька-«Сержанта») затримали 27 листопада 1951 р. на станції у Танвальді і передали радянським спецслужбам у Празі, звідки він був перевезений до СРСР. В ув'язненні відмовився свідчити про будь-яку діяльність, через що спецслужби зверталися по допомогу до «Богуслава», який подавав їм ідеї, як «розколоти» Ластовича.

На цьому місці відома інформація про Миколу Ластовича уривається, якщо не враховувати згаданого вище факту, що Йосип Бакай пізнав його в Інті.

...І ось вкотре, дивлячись на фото «крилатого» на псевдо «Чайка», вводжу в рядку пошуку google якусь нісенітницю типу «все жителі Республіки Коми Ластович» чи чогось подібного (направду, вже не можу пригадати цього пошукового шляху). Після кількох спроб система виводить мене на якийсь дивний реєстр користувачів «ВКонтакте» (що воно таке було — також, на жаль, не запам'ятала, а треба було!). І в тому реєстрі виявляється декілька користувачів на прізвище «Ластович» з Республіки Коми.

Спочатку навіть не знала, що з тим робити. Ну не реєструватися ж «ВКонтакте» задля якихось невідомих однофамільців мого героя... Але зрештою — де наше не пропадало? — вирішила таки йти до кінця.

Обкладинка книги Ігоря Галагіди

Знайшлось у кого попросити вхід в мережу, і пишу з чужої сторінки чемного листа російською мовою (хто зна, чи в Республіці Комі ще говорять українською?), пояснюю, хто я така і навіщо мені Микола Ластович. Листа надсилаю двом користувачам мережі, які за віком могли б бути Ластовичу дітьми. Чоловік зветься Ігор і живе в Інті, а жінка — Лариса (Леся) — в Сиктивкарі. Це «Леся» в дужках надто вже багатозначне... Хоча роки народження й насторожують, адже невідомо, скільки «американський» чи «оунівський» шпигун міг провести в радянському концлагері.

Відповіді жодної... Хоча десь всередині лишалося переконання, що відповідь таки буде.

Це було в неділю, 12 січня. Події, як кожного дня останнім часом, миттєво змінювали одна одну, а я сиділа при комп'ютері, намагаючись працювати, коли якийсь незнаний звук повідомив, що «десь щось прийшло». Кожна соцмережа має свої звуконагадування; я їх не люблю і намагаюся відключати, а це, як виявилось, якась новина відкрилася через «ВКонтакте», звідки ми кілька днів тому забули вийти (це ж треба — така легковажність!). Цей лист затьмарив усі новини...

«Добрый день, уважаемая Ольга! Николай Ластович — это мой отец...»

Далі співрозмовниця — Леся Ластович — розповідала про батькову родину, сестру і брата, про бабусю Тетяну, про маму Марію Майданську, про брата Ігоря, про далекі Печеніжин і Підвербці, звідки походили батьки... Про Степана Бакая, який приїздив з Канади 1992 року, про їхній переїзд з Інти до Сиктивкару 1987 року, про Йосипа Сліпого... Звісно, Леся Ластович знає українську мову, з нею навіть можна поспілкуватися в Skype — хоч зараз...

Фотографію Миколи Ластовича в однострої Леся впізнала. Каже — у нас теж така є, біжить з-за комп'ютера шукати фотоальбом. У фотоальбомі — багато рідних, і тих, що в Росії, і тих, що в Україні. Серед фотографій є й німецьких часів: Микола Ластович серед пластунів в Авґсбурґу 1946 року, в Регенсбурґу 1949 року, на Святвечір в Ульмі 1950 року (на останньому фото за довгим столом сидять 20 хлопців, названих студентами; що вивчали — Леся гаразд не знає).

Про батькове ув'язнення Лесі, як і більшості радянських дітей, не розповідали, а документи, які були вдома, ретельно ховали. Знає, що батько мав сидіти «дуже багато», а потім був звільнений — правдоподібно, комісований. Що родини як батька, так і мами були вислані в Архангельську область на «спецпоселення». Там батьки й познайомились. Реабілітацію батькові отримати не вдалося — він так на все життя й лишився «ворогом народу» для СРСР, жодного відношення до якого не мав. Маму реабілітували; вона навіть 1971 року змогла відвідати родичів у Канаді, там бачилась зі Степаном Бакаєм і з Патріярхом Сліпим.

Микола Ластович щоліта возив своїх дітей в Україну. Колись це було доволі просто і дешево. Востан-

не він був у рідному селі 1992 року. Того ж року й помер від інсульту — 11 грудня, в Сиктивкарі. Батько і мати поховані в одній могилі на міському цвинтарі, де є, як каже п. Леся, «український куточок».

Балакали ми доволі довго, моя співрозмовниця все оповідала про далеких і близьких родичів, показувала якісь фотографії та книжки, згадувала рідних в Україні, описувала останні дні життя батька. Які вони були щасливі, що ще встиг відвідати Україну перед смертю! А тепер ось вже не їздять — за часів СССР літаки були дешеві, а тепер заробленого за рік вистачить хіба доїхати до українського кордону. Але вони не забувають. У них є й хор, і українська громада...

На підставі цієї розмови навіть вдалося накреслити мінімальну схему родоводу Ластовичів, яка, власне, доповнила вже наявний родовід Майданських з Печеніжина. Шкода, що п. Леся не знає, як знімки сканувати — цю статтю можна було б доповнити родинними та пластовими фотографіями з молодих років її батька. Але то, думаю, справа часу.

Микола Ластович — не перший, чию долю вдалося встановити. У мене це називається «знайти серед живих». Дарма, що фізично людина вже 20 років як померла — в переліку загиблих пластунів тепер на одного менше. Це добре. Колишній старший пластун учасник на псевдо «Чайка» зумів виховати своїх дітей в любові до України і до свого коріння, яке вони не забувають, навіть живучи за

3 тисячі кілометрів, перед Уральськими горами.

Хоча ситуація з його «зникненням» дещо дивна, адже і в Україні, і в діяспорі були люди, які знали про його існування, а були такі, що хотіли його віднайти, але, певно, не дуже шукали. Часто в масштабі України доля одної особи може видаватись не надто важливою. Але це не так. Кожна людина, кожна доля — це плетиво української історії. Чим густіше воно буде, тим певніше ми ступатимемо в майбутнє.

А нам сьогоднішнім, що переживаємо такі буремні події, треба міцно триматися одне за одного, не давати нашим побратимам зникати безвісти, а імена наших загиблих глибоко закарбовувати в пам'ять поколінь.

Щоб герої жили у віках.

■ Микола Ластович, член «Чоти Крилатих» (пластове псевдо «Чайка», псевдо «Багnistий»; 16.10.1923, с. Підвербці Тлумецького р-ну Івано-Франківської обл. — 11.12.1992, м. Сиктивкар, Республіка Комі, Російська Федерація)

Свою Україну любіть!
Любіть її... во время люте

М. Мевзекко

Музей-архів Пластового руху рекомендує

Анна Кос. З-під знаку Стрільця: Олена Степанів-Дашкевич у світлинах, документах та спогадах. — Львів, 2012. — 120 с.

Фотоальбом «З-під знаку Стрільця» видано 2012 року з нагоди 120-ї річниці від дня народження Олени Степанів-Дашкевич.

Фотоілюстрації у книзі супроводжуються цікавою розповіддю п. Анни Кос про життя легендарної української січовички. Загальновідомі факти авторка підтверджує цитатами з не надто розтиражованих джерел, як, наприклад, інтерв'ю Олени Степанівни австрійському часопису «Neues Wiener Tagblatt», спогади учениць та співв'язнів. Усі ці дже-

рела були вже зібрані у фундаментальному виданні «Олена Степанів — Роман Дашкевич. Спогади і нариси» (2009), однак ця книга є не надто доступною широкому колу читачів.

Приналежність Олени Степанів до Пласту — членство у таємному гуртку Івана Чмоли, а згодом діловодство скавтамаstra 2 округу, зв'язкової 2 куреня ім. Марти Борецької — згадана лише побіжно. Зі спогаду Ганни Коренець дізнаємося, чому Олена Степанів змушена була залишити курінь 1925 р.

У книзі знаходимо й прекрасну добірку стрілецьких пісень, присвячених Олені Степанівні. Щоправда, вони не супроводжуються ані нотами, ані акордами, тож охочим поспівати доведеться шукати за мелодіями в інших джерелах.

У післямові п. Вікторія Садова, авторка концепції і керівник Проекту створення музейної експозиції у меморіальному помешканні Олени Степанів-Дашкевич, розповідає про складнощі, які вже протягом 20 років змушені поборювати ініціатори заснування музею на вул. Козацькій, 11-а, де останні роки життя мешкала Олена Дашкевич із сином Ярославом. Щоправда, ця розповідь стилістично складна, перевантажена пафосними конструкціями, і з неї можна зробити один висновок: музей є і разом з тим його нема. Себто, станом на 2012 рік доступ до приміщення був закритий, будинок через недоглянутість руйнувався, а екскурсії відбувалися лише на вулиці. Згадано, що ініціативна група

працює над створенням віртуальної експозиції, але жодних адрес чи контактів у книзі не подано. Напевно, найсвіжішу інформацію можна знайти ось в цьому Інтернет-щоденнику: http://sikevich.org.ua/muzejj_Oleny_Stepanivny/1.htm. Як бачите, не лише пластунам складно у цьому житті з музеями...

пл. сен. Ольга
Свідзинська

Богдан З[аклин]ський Шевченко а Пласт

■ Поштова листівка, надрукована в Харкові. 1925

Шевченко видить все зло на Україні і шукає йому ради. Тоді, в часах лиш нашого національного світанку, досить було те зло відкрити, винайти, бо воно причаїлося, сховалося. І він вишукував його і публічно бичував перед всіми. І писав гіркі поради на ті народні болі. Що він бачив і що його боліло? Український народ принижений, мова погорджена, селянство відкинене і закріпощене, давнє козацтво осуджене. Писаної української історії ще не було, ні географії. Література лиш в пеленках. Навіть українського букваря не було...

І він не чекав нових пророків, лиш там латає, де протікає, там направляє. Складає буквар, пише історичні думи, щоби бодай «приснились давні діла». Козацтву вертає зрабований героїзм. Мазепі належну славу. А «тим гордовитим» представляє селянство як забутого «найменшого брата». Малює ілюстрації до історичного альбома України, вчить шанувати історичні пам'ятки. Українську мову вивищує, бо вона «без золота і самоцвітів (без великих геніїв), а голосна й правдива». Словом, творить українську ідеологію.

Чому плакав? Що бачив? — Незорганізованість, ренегатство, хабарництво, безпросвітність. Се не могло його потішити. Плакав — його твори мають більше плачу, як бадьорости. Чужі вчені називають, що се «вияв національної української душі», що то «своєрідний плаксивий сентименталізм».

Плакав над сиротами, що гинуть попід плотами, плакав над тими українськими дівчатами, що над ними так знущаються. Плаче над народом, що робить панщину, над зрадниками, що стільки злого

зробили Україні, над відступниками, що «гірше чужих матір розпинають».

І він сам собі відчував наслідки такого занепаду та неорганізованості. Він в неволі за Україну, а цілими роками йому «нічого не привезла пошта з України»...

Тепер 67 рік від його смерті. Скільки вже від того часу праці вложено! Скільки добрих книжок написано, шкіл і читалень заложено, часописів видано, що освідомлювали наш нарід. Скільки організації вкладено в українське національне життя! Скільки добрих працівників працю всего життя віддало українському народові! Які були історичні важні події!

А ми, пластуни, мусимо подбати, щоби українська молодь не блукала одинцем, щоби такий, хто за Україну потерпів, не мусів роками ждати на якусь Сибірі одного листа з України. Щоби сироти не блукали селами і шукали людей, які добра навчили б. Щоби могили героїв не стояли забуті. Щоби батько не відрікався дітей, бо стали яничарами... Ми, пластуни, даймо їм опіку, пластове виховання, енергію, міць, що скелі ломає! Несім поміч всюди, де її треба. У нас нема місця на плач. І тим ми вже попереду від часів Тараса. Історія України вже ясна, знана. У нас вже єдність, любов і організація. Тип шевченкового козака пережився. Зате прийшов на його місце пластун, точний, чесний, згідливий, з кличем: скоро, красно, обережно, бистро! І тепер ждемо нового генія, щоби вказав нам дальші шляхи в розвитку української ідеології.

І досі в нас ще не було письменника, який би більше любив Україну, як Шевченко. Котрий думав би і про живих і мертвих і ще не народжених Українців.

Пластовий рух іде невпинно вперед, ширшає, більшає. Як радів би Шевченко, коли б жив тепер і бачив, як стрійно іде пластова чета зі співом:

*Гей юнаки, гей пластуни!
Життя не жарту, не казки,
а праця, бурі і негоди.
Гартуймо наш юнацький дух,
юнацьке гасло: воля й рух,
ніщо нам лихो і пригоди!*

Молоде життя. — 15 березня 1928.

— Ч. 3(51). — С. 1—2

Олександр Тисовський

З нагоди відслонення Шевченкового пам'ятника у Вашингтоні, США

(150-літній ювілей уродин Т. Шевченка)

Любе пластове товариство!

1. Велич Т. Шевченка

Тоді, як будете зайняті приготуванням до великого, в нашому культурному бутті надзвичайного свята, я хотів би заглянути у Ваші думки, у Ваші почуття, у Вашу душу. Вірю, що як слід уявляєте собі, любі друзі, кого то намагається український нарід зобразити і вивести перед широкий світ, чию славу маєте Ви своїм зорганізованим виступом звеличити, чим саме повинні Ви, українські пластуни, переконати всю свою і чужу (приятна вона чи ворожа) чутливість, що Тарас Шевченко поклав глибоку, незрушиму підвалину існуванню української нації.

Знаю, що важко вимагати від усіх Вас, щоби Ви справді змогли думками змірити глибину цих основ, що їх своїми творами, пожертвою свого життєвого труду закріпив Тарас Шевченко для свого улюбленого народу, для своєї мрії, свободної, вільної від насилля України. Важко вимагати від Вас те, чого вповні ще не встигли досягнути вчені-шевченкознавці.

Але серцем, почуттями, молодечим захопленням можете Ви, любі друзі, достроїтися вірно до того напричуд однозгідного шанування цілим великим українським народом щораз живішої пам'яті нашого могутнього генія. Власне, ця зразкова однозгідність усього громадянства у тому одному, без ніякої різниці, вказує на несумнівну одноцілість того, що ми називаємо й відчуваємо, — як українську націю. Такий, може, виїмковий, а хоч би лише рідкий у своїй прояві національної сутності, повинен нас, українців, а зокрема нас, пластунів, наповнити благородною гордістю, національною свідомістю, що його ми, український нарід, маємо також між геніями, — небувалого, ще лиш людству мало відомого, справжнього духового володаря над усіми нами, що чванимося українським родом чи походженням.

Кожна справжня нація, як знаємо, має або підшукує собі в минулому або в сучасності, часом навіть присвоює собі чужого, генія, що його славить і обожає чи то як письменника, патріота, чи як політичного провідника, освободителя з-під чужої корми, славного володаря і т.п. Але все те одним не наш Тарас Шевченко. Тамтих, хоч великою більшістю цінять, хоч признають їм великі заслуги, то поправді все-таки не всі їхні земляки однозгідно, одноголосно і без застережень доцінюють їх велич. Вкінці буває навіть, що попри всю пошану знайдуться такі їхні земляки з якої-то партії, що також зненавидять і — уб'ють.

2. Чим був і є для України Т. Шевченко

Тарас Шевченко був для свого народу рівночасно всім: мистцем, поетом, письменником, патріотом, політиком, воскресителем, оборонцем, духовим провідником, мучеником за правду, пророком — словом, усім, кого поневолений, закріпощений нарід потребує, щоб не загинути.

Він ненавидів злоби, несправедливості, картав своїх за погань, за зраду, за відступство, за безхребетність, докоряв ворогам за нелюдність, поневолення народів, знуцання, — не зважав на ворожу мстивість, переслідування і в'язнення.

Не було у нас і нема між своїми нікого, що із-за якогось партійництва поборював би Шевченкові думки, ідеї і схотів би явно протівитися його наукам і пересторогам. Очевидно, — ворогам був і є Шевченків світогляд і ідейність дуже не по нутру, тому треба було їм намагатися згнобити його, щоб не стояв він на перешкоді задумові погубити раз на все український нарід і заграбити його землю. Тому маємо причину бути гордими на нашого Тараса Шевченка, як ні одна інша нація на свого національного генія.

3. Чим є Тарас Шевченко для Українців на чужині

Одно лиш, любі друзі, може відібрати нам Тараса Шевченка, наче якийсь дар — що на нього ми не заслуговуємо, тому що ми зовсім не в силі пізнати велику вартість того дару для нас. Коли ми так Його, нашого Шевченка, тратимо, остаємо загublеними вівцями серед народів світу, загроженими соромлячим розсіянням по світу, без національного самопочуття, без роду, без пристойної приналежності й охорони від рідних, без чесного характеру. Такими пропадемо ми у вселюдській слоті, як «Івани без імени й роду», коли останемо сліпі на Його геніяльні твори, бо забуваємо, — аж соромно сказати, — або не дбаємо про те, щоби навчитися Шевченкової української, рідної нам мови і письма. Кажу «ми», але ж то не ми, пластуни, лиш ті українці, молоді вони чи старі, що в них нема тої свідомости українського роду і нема тої шляхетної гордості, щоби чванитися своїм Шевченковим генієм, тим виїмковим, великим, незвичайним Генієм.

Вони, ці незрячі українці, несвідомо і собі на шкоду зривають листок за листком з лаврового листка Шевченкової слави і стають у чергу тих «недолюдків», як їх звав Шевченко, що їх він картав за невірність своєму народові, своїй нації, своїй поневоленій Україні.

Українцям, що забувають свою мову, як то давно казалось, «бісурманяться», — з лінивства й безхарактерности відрікаються свого роду, своєї української національності, не допоможе, не вратує від загуби їхнього роду в чужому морі ні геній Шевченка, ні ніхто у світі. Матиме лиш радість ворог, якому при допомозі відступників вдавалось довгими віками, грубим насиллям нищити український нарід.

4. Заклик до Пластового Братства

Ось, друзі пластуни, звеличайте нашого Тараса Шевченка гарним масовим виступом, поклоніться його кам'яній постаті... Але в думках і почуваннях лелійте справжню щирю до нього пошану, виучуйте і зберігайте Його співну українську мову, Його живу українську національну свідомість, бережіть у собі Його над усе люблену Україну.

Ми, українські пластуни, звеличаймо нашого Генія повненням Пластового Закону.

СКОБ!

Пам'ятник Тарасові Шевченку у Вашингтоні

Ваш Дрот
Відень, 16.VI.1964

Андрій Сова

Кирило Трильовський: життя, присвячене Україні

(з нагоди 150-ліття від дня народження)

Відродження якогось народу без нав'язання теперішньої роботи до минувшини, до традиції, є прямо неможливим! Народ мусить пізнати колишню могутність своїх предків, щоби міг прийти до переконання, що й під цю пору може стати на рівні з другими народами на полі культурного і суспільного знання! Історичні традиції розбуджують віру в сили і надію на будуче; тому народ, який прямує до відродження, не може їх зректися!

Кирило Трильовський

6 травня 2014 року минає 150 років від народження громадського, політичного і просвітянського діяча, адвоката, журналіста, видавця, мецената Кирила Трильовського. Його заслуги перед українською нацією величезні. В молодіжному середовищі він був творцем січового руху, учасники якого співпрацювали з пластунами, а після заборони діяльності «Січей» 1925 р. у Галичині стали активними членами Пласту.

Кирило-Григорій Трильовський народився 6 травня 1864 р. у селі Богутин на Золочівщині в священничій сім'ї Йосифа та Гонорати. Зростав у селах Богутин, Острів, Ожидів, Будилів, де служив батько. Навчався в гімназіях Золочева, Коломиї, університетах Чернівців та Львова; у Львові захистив

■ Статут товариства гімнастичного і сторожи огневої «Січ» (Коломия, 1909). Автор та видавець Кирило Трильовський

докторат з права (1894 р.). Був одним із засновників та провідних діячів Русько-Української Радикальної Партії (РУРП). У червні 1900 р. склав адвокатський іспит, у 1901—1908 рр. працював у власній адвокатській конторі в Коломиї, пізніше в Яблунові. Брав участь у культурно-просвітницькій та агітаційній роботі серед селянства Галичини. Засно-

Др. КИРИЛО ТРИЛЬОВСЬКИЙ
Січовий батько-отаман Українського Січового Союзу
1864 — 1884 — 1914 — 1934

■ Кирило Трильовський в однострої члена Головного Січового Комітету. 1912

вував бібліотеки, читальні Просвіти, кооперативи «Народні спілки».

Кирило Трильовський був організатором та ідейним натхненником січового руху. 5 травня 1900 р. завдяки його зусиллям організовано перший в Галичині осередок пожежно-гімнастичного товариства «Січ» у с. Завалля на Снятинщині. Заснував численні січові осередки у Галичині, Буковині та на Закарпатті. Упродовж 1908—1912 рр. очолював центральний орган січового руху — Головний Січовий Комітет, а у 1912—1914 рр. був генеральним отаманом Українського Січового Союзу (УСС). У 1913 р. при УСС заснував напіввійськову організацію «Українські Січові Стрільці». Був одним з організаторів та керівників Шевченківського здвигу, що відбувся 28 червня 1914 р. у Львові з нагоди 100-ліття від народження Тараса Шевченка.

У 1919 р. заснував Січовий комітет у Вінниці, 1920 р. — в Ужгороді, 1921 р. — робітниче спортивне товариство «Січ» у Відні, члени якого брали участь

у Міжнародній робітничій олімпіаді в Празі. Завдяки К. Трильовському січовий рух поширив свою діяльність в США, Канаді, Чехословаччині, Німеччині, на Далекому Сході. За його участі 1927 р. у Празі відбувся Перший січовий з'їзд, на якому створено керівний орган руху на території Чехословаччини

■ «Запорожець», календар для народу на рік переступний 1904 (Коломия, 1903). Укладач Кирило Трильовський

маршів («Верховина», «Гуцульська пісня», «Гей, там на горі "Січ" іде!» (Січовий Марш) та інших), які набули великої популярності серед народу, видав низку творів, у яких роз'яснював основні засади січового та стрілецького руху. Влаштував січові свята, одним з невід'ємних елементів яких були показові гімнастичні вправи. Проводив пожежно-гімнастичні курси та видавав методичну літературу для членів «Січі», організовував сплави січовиків на човнах-чайках річками Західної України.

У 1907 та 1911 рр. обирався до Палати послів австрійської Державної ради у Відні, від 1913 р. — до

■ Четверте Січове Свято в Коломиї. Серед присутніх гість з Одеси І. Радецький (з бородою), бандурист Гнат Хоткевич, Кирило Трильовський з дружиною. Липень 1909

«Український Січовий Союз». Зважаючи на великий авторитет «Січового Батька», у вересні 1928 р. в Чикаго створено товариство «Січ ім. К. Трильовського», а 1933 р. у Празі на Другому Січовому з'їзді УСС Трильовського обрано почесним членом. Січовий рух сприяв плеканню нової генерації українців.

Кирило Трильовський укла

вчало пісень та

Галицького сойму. 1911 р. був одним з оборонців на судовому процесі проти 101 студента, які боролися за український університет у Львові.

На початку Першої світової війни увійшов до складу Головної Української Ради, у серпні 1914 р. очолив Бойову Управу УСС, у травні 1915 р. став

■ Агітаційний плакат Шевченківського здвигу. 1914

членом Загальної Української Ради у Відні. У 1918—1919 рр. працював в різних структурних підрозділах ЗУНР. Переїхавши до Відня, став членом координаційної комісії при уряді ЗУНР на еміграції.

Після повернення в Галичину 1927 р. працював адвокатом у Коломиї та Гвіздці, брав участь у численних народних вічах та зборах. У 1930-их рр. — активний член молодіжного спортивного товариства Союз української поступової молоді імені М. Драгоманова «Каменярі».

Кирило Трильовський — автор численних публікацій в українській періодиці, журналах, альманахах, календарях. Організатор, ідеолог, редактор та меценат видань, які містили інформацію про український спортивно-гімнастичний рух, спеціальні форми спортивних січових вправ та методику їх навчання і виконання («Запорожець», «Січовий голос», «Січові вісти» та ін.). Автор історичних нарисів: «Проч із шляхтою! Проч із єї посіпаками!» (1907), «Про Галицькі суди» (1908), «Боротьба італійців за свободу та соборність» (1928) та ін. Автор спогадів.

Помер 19 жовтня 1941 р. у Коломиї, де й похований.

Св. пам. Степан Шишка, ЧоК

Ділимося сумною вісткою, що 1 травня 2014 р. на 90-му році життя відійшов у Вічність св. п. Степан Шишка.

Народжений 29 липня 1924 р. в селі Топорів на Львівщині, син Олександри Чучман та Івана Шишки. Степан ціле своє життя присвятив родині, українській громаді, українській церкві та Пластові. Переживши юнацькі табори нацистів, куди його вивезли німці в 1944 р. під час Другої світової війни, Степан оселився в Бафало, у США. Там був активним членом парохії УГКЦ св. Івана Хрестителя, а пізніше св. отця Миколая. Був активним в громаді, а особливо в Пласті, — пластун сеньйор довір'я, член куреня «Чота Крилатих» від 1946 року. З куренем ще в Німеччині відбув усі табори й вишколи, мав курінне псевдо «Шпак». Комендант таборів на «Новому Соколі», станичний. Працював впродовж 25 років (до пенсійного віку) на фабриці Chevrolet-Buffalo. Одружився в 1952 р. зі Славою Хомою і в радості прожив з дружиною до 1992 р., коли її покликав Господь до Небесного Царства. Останніми роками жив у доньки Марусі Макар та її родини, був активним членом парохії св. Архистратига Михаїла в Гілсборо, НЙ. Його син Степан є також знаним пластуном-«хрестоносцем», довголітнім виховником, офіцером Військово-морських сил США.

Відійшла на Вічну Ватру колишня голова СПС станиці Чернівці Люда Семенюк

З глибоким сумом повідомляємо, що в ніч на 9 квітня 2013 року через хворобу раптово відійшла на Вічну Ватру Людмила Семенюк (1982—2013).

Випускниця хімічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, Люда була старшою пластункою прихильницею нашої станиці від квітня 2001 року.

Короткий пластовий життєпис Люди був насичений багатьма подіями. Приєднавшись до пластунів, вона активно долучилася до роботи в організації. Успішно виконувала обов'язки голови Пластового Інформаційного центру, заступника осередкового осередку праці УСП та писаря табору прихильників «Стежками героїв» на Ювілейній Міжкрайовій Пластовій Зустрічі 2002 року. У 2002—2003 роках була головою станичної пластової старшини Чернівців. Люда — одна із засновниць старшопластунського Клубу любителів української музики «Безтурботні акорди» (КЛУМБа), співорганізаторка першого на Буковині «Листопадового Зриву» та фестивалю повітряних зміїв

«Пластовий вітер», активна учасниця багатьох інших заходів, спрямованих на популяризацію Пласту на Буковині та Прикарпатті.

Світла і вічна Тобі пам'ять, Подруго!

А туман — білим полем,
А біда — чорним болем,
А душа — буйним кленом
Зеленим, ой зеленим...

пластунки Чернівців

Люда дуже любила гори і пісні. Бог дав їй голос, і цей дар вона не марнувала. Чи це був конкурс патріотичної пісні, чи чергова КЛУМБа, чи вечір у школі пам'яті Крутянців, чи концерт пам'яті В'ячеслава Чорновола, чи просто ватра під час мандрівки Карпатами... Коли ми йшли в гори, чи це була Говерла, чи одна з маленьких гірок поблизу Чернівців, Люда завжди йшла своїм впевненим темпом, не поспішаючи і не гальмуючи рух, але майже ніколи не зупиняючись. Так вона і жила. Чомусь згадується її розповідь про те, як глибоко їй запам'яталися слова, що їх почула в Дніпропетровську під час прогулянки з мамою — якась стороння жіночка зауважила: «Такая маленькая, а уже по-украински разговаривает». На різних заходах Люда часто співала пісню «Хорунжий», і саме ця пісня найбільше нагадуватиме мені про неї...

ст. пл. Юрко Халавка

Св. пам. ст. пл. Іванка Андрюк, станична Чернівців

З гірким сумом повідомляємо, що 29 грудня 2013 р. Б., у віці 20 років, відійшла на Вічну Ватру голова станичної пластової старшини станиці Чернівці, вихованка куреня УПЮ ч. 74, надзвичайно світла і сонячна людина, добра подруга, чудова сестра і дочка своїх батьків ст. пл. Іванка Андрюк, Гр.

Цю юну дівчину, чиє життя обірвалось так трагічно, завжди переповнювали мільйон ідей та незбориме бажання і наснага їх втілювати. У всьому і завжди найкраща, вона дуже відповідально і сумлінно ставилась до того, за що бралась, і завжди виконувала всі взяті на себе зобов'язання тільки найкращим чином.

Іванка народилася в смт Берегомет Вишньовського району Чернівецької області 16 січня 1993 року. До свого 21-ліття не дожила лише декілька тижнів.

Навчалася у Берегометській школі №2 та у Чернівецькому філософсько-правовому ліцеї №2, який закінчила з золотою медаллю. Опісля вступила на факультет історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, на спеціальність «Політологія». Була активним учасником громадського та студентського життя Чернівців.

До Пласту приєдналася у жовтні 2009 року. Пластову Присягу склала на Святі весни станиці Чернівці 8 травня 2011 року. Юнакувала в гуртку ч.2 «Навіжені Лісники» куреня УПЮ ч. 74 ім. Ірини Вільде. Після досягнення повноліття та переходу до УСП виявила бажання передати свій досвід та знання молодшим і стала виховницею гуртка «Ластівки» в своєму рідному курені. Паралельно була активною членкою проводу курінних таборів, станичних акцій, діловодом СПС станиці Чернівці. У 2013 році стала дійсним членом Пласту. Того ж року у квітні зголосилась до пластового куреня УСП ч. 4 «Ті, що греблі рвуть». На останньому загальному зборі станиці Чернівці у вересні 2013 року одноголосно обрана головою СПС станиці Чернівці.

Трагічна смерть Іванки — це неймовірно тяжка втрата для всіх, хто її знав і любив. Неможливо описати словами той розпач, який охоплює рідних, близьких та друзів.

Разом з ними оплакує також станиця, оплакує рідний 74 курінь, оплакує осиротілий гурток «Ластівки», оплакують подруги по куреню УСП/УПС у всіх куточках світу. Це є також непоправна втрата для всього Пласту як організації та для всього українського суспільства, бо Іванка Андрюк мала б стати однією з тих, хто веде нашу організацію та нашу державу вперед, незмінно сповняючи настанови Пластової Присяги.

Іванко, сьогодні Ти сидиш біля Вічної Ватри, Ти приєдналась до когорти тих, кого Пласт пам'ятає і пам'ятатиме завжди. Своїм коротким, але сповненим добрих діл життям Ти є непохитним прикладом для нас усіх. Пам'ять про Тебе житиме в наших серцях вічно! Спочивай з Богом, подруго станична! Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

пластуни Чернівців

Андрій Сова

Перша печатка 6 пластового куреня імені Івана Богуна в Перемишлі

Засновником Пласту в українській державній гімназії в Перемишлі був професор цієї гімназії Євген Любович. 1 жовтня 1912 р. він створив пластовий гурток, який як 12-й відділ увійшов

до складу спортивного товариства «Сянова Чайка». Невдовзі цей гурток став основою 6-го пластового полку імені Івана Богуна. В роки Першої світової війни перемиські пластуни не проводили активної організаційної праці. Певні спроби налагодити пластову діяльність були у 1917/1918 навчальному році. Однак вони не набрали ширших масштабів. Лише у 1920/1921 н. р. відновлено працю в курені, а в січні 1922 р. завдяки професорові Теодорові Полісі розпочато системну роботу.

6 пластовий полк імені Івана Богуна у Перемишлі у 1912—1930 рр. використовував як мінімум чотири різні печатки: одну із зображенням лева, дві з

пластовою лілеєю, одну зі скавтською лілеєю. На особливу увагу заслуговує перша печатка полку із зображенням лева. Вона зафіксована на трьох листах полку, адресованих Верховній Пластовій Раді у Львові і датованих відповідно 6 липня, 13 липня, 6 серпня 1918 р. На той час активними перемиськими пластунами були Степан Загородний, Юрій Гаврилів, Микола Кушнір та Іван Карпинець.

Зауважимо, що лев зафіксований лише на трьох печатках пластових відділів Галичини. Перший — на вже згадуваній печатці пластового полку імені Івана Богуна в Перемишлі, другий — Управи V зв'язку Новиків у Стрию, третій — Уладу Новиків у Львові.

Нижче подаємо опис та зображення печатки 6 пластового полку імені Івана Богуна у Перемишлі.

Матеріал: фіолетове чорнило.

Форма: кругла.

Розмір: 39 мм.

Зображення: лев в короні, повернений ліворуч, що спирається передніми лапами на скелю.

Леґенда: Український пластовий полк ім. Івана Богуна Ч. 1. Текст розділений однією зірочкою.

Датування: 6.07.1918 р. — 6.08.1918 р.

Місце зберігання: Центральний державний історичний архів України у Львові.

6 пластовий курінь в Перемишлі. «Дністровики» підкріплюються. Липень 1924

1914 – 2014

**100 років від
проведення ювілейного
Шевченківського здвигу**

**Шевченківський Ювілейний Здви́г
«Сокола-Батька»,
«Українського Січового Союзу» і
Спортивного товариства «Україна»**

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

На сторінці 2 використано фотографії з фондів Центрального державного історичного архіву України у м. Львові

На першій сторінці обкладинки: ранкова збірка в таборі «Володар стихії. Вогонь» юнацького куреня ч. 23 ім. С. Бандери Фото Р. Стебницького

На третій сторінці обкладинки: плакат Шевченківського здвигу в 1914 р. у Львові

На останній сторінці обкладинки: ягоди порічки Фото В. Стебницького

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIACH

ч. 1 (177) 2014

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12.12.1996

Виходить щоквартально

Редакція

Головний редактор

пл. сен. Юрко Леськів

Співредактори

пл. сен. Любомир Онишкевич

пл. сен. Лариса Онишкевич

Технічний редактор

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Мовний редактор

пл. сен. Ольга Свідзинська

Член редакції

к. і. н. Андрій Сова

Адміністратор

пл. сен. Мирон Баб'юк

Адміністратор в Україні

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Коректор

пл. сен. Ольга Свідзинська

Дизайн

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Верстка

пл. сен. Юрко Гарматій

Адреси для листів

в діаспорі

L. Onyshkevych

5842 Wyndham Circle N., #105

Columbia, MD 21044

410-740-1323

e-mail: onyshlub@aol.com

в Україні

В'ячеслав Стебницький

а/с 65 Львів, 79000

тел. 050 501 3573

e-mail: vmsteb.plsh@gmail.com

Адреси адміністрації

в діаспорі

Plastovy Shliakh

Myron Babiuk

737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA

585-872-4263; printmyron@gmail.com

в Україні

В'ячеслав Стебницький

а/с 65, Львів, 79000, Україна

vmsteb.plsh@gmail.com

© Видає Головна Пластова Булава,
відповідальний пл. сен. Юрко Леськів

© Пластове видавництво в Україні
© «Пластовий шлях»

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими.

Використання матеріалів, в тому числі ілюстрацій, дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ – ЦЕ БАГАТО
ЦІКАВОЇ ІНФОРМАЦІЇ З ЖИТТЯ ПЛАСТУ
ЯК В УКРАЇНІ, ТАК І ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Пластовий шлях, а/с 65, Головна пошта, Львів, 79000, Україна

Plastovy Shliakh 737 Ulana Lane Webster, NY 14580-9164, USA

Printed in USA